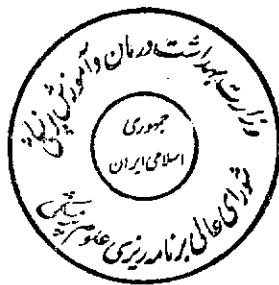

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
شورای عالی برنامه‌ریزی علوم پزشکی

**برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته
رشته مدیریت پرستاری**

(مشخصات کلی، برنامه، سرفصل دروس و نحوه ارزشیابی)

مصوب شصت و پنجمین جلسه شورای عالی برنامه‌ریزی علوم پزشکی

مورخ ۱۳۹۵/۱۲/۱۴

بسمه تعالی

برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته مدیریت پرستاری

رشته: مدیریت پرستاری

دوره: کارشناسی ارشد ناپیوسته

دبیرخانه تخصصی: دبیرخانه شورای آموزش علوم پایه پزشکی، بهداشت و تخصصی

شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی در شصت و پنجمین جلسه مورخ ۱۳۹۵/۱۲/۱۴ بر اساس طرح دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته مدیریت پرستاری که به تأیید دبیرخانه شورای آموزش علوم پایه پزشکی، بهداشت و تخصصی رسیده است، برنامه آموزشی این دوره را در پنج فصل (مشخصات کلی برنامه، سرفصل دروس، استانداردها و ارزشیابی برنامه) بشرح پیوست تصویب کرد و مقرر می دارد:

۱- برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته مدیریت پرستاری از تاریخ ابلاغ برای کلیه دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور که مشخصات زیر را دارند لازم الاجرا است.

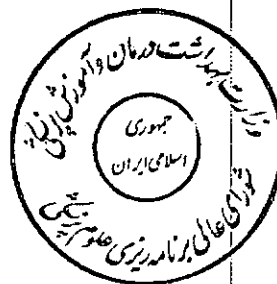
الف- دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی که زیرنظر وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی اداره می شوند.

ب- موسساتی که با اجازه رسمی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و براساس قوانین، تأسیس می شوند و بنابراین تابع مصوبات شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی می باشند.

ج- مؤسسات آموزش عالی دیگر که مطابق قوانین خاص تشکیل می شوند و باید تابع ضوابط دانشگاهی جمهوری اسلامی ایران باشند.

۲- از تاریخ ابلاغ این برنامه کلیه دوره های آموزشی و برنامه های مشابه مؤسسات در زمینه دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته مدیریت پرستاری در همه دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی مذکور در ماده ۱ منسوخ می شوند و دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی یاد شده مطابق مقررات می توانند این دوره را دایر و برنامه جدید را اجرا نمایند.

۳- مشخصات کلی، برنامه درسی، سرفصل دروس، استانداردها و ارزشیابی برنامه دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته مدیریت پرستاری در پنج فصل جهت اجرا ابلاغ می شود.

رأی صادره در شصت و پنجمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی مورخ ۱۳۹۵/۱۲/۱۴ در مورد

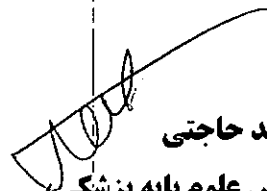
برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته مدیریت پرستاری

۱- برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته مدیریت پرستاری با اکثریت آراء به تصویب رسید.

۲- برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته مدیریت پرستاری از تاریخ ابلاغ قابل اجرا است.

مورد تأیید است

مورد تأیید است

دکتر جمشید حاجتی

دبیر شورای آموزش علوم پایه پزشکی،

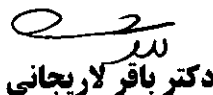
بهداشت و تخصصی

دکتر سید منصور رضوی

دبیر شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

مورد تأیید است

دکتر باقر لاریجانی

معاون آموزشی و دبیر شورای آموزش پزشکی و تخصصی

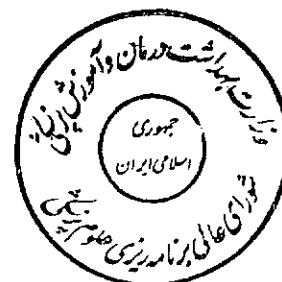
رأی صادره در شصت و پنجمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی مورخ ۱۳۹۵/۱۲/۱۴ در مورد برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته مدیریت پرستاری صحیح است و به مورد اجرا گذاشته شود.

دکتر سیدحسین هاشمی

وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و

رئیس شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

**اسامی اعضای کمیته تدوین برنامه آموزشی رشته مدیریت پرستاری
در مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته**

نام و نام خانوادگی	دانشگاه
خانم دکتر منصوره زاغری تفرشی	علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید بهشتی
خانم دکتر فروزان آتش زاده شوریده	علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید بهشتی
آقای دکتر عباس عباس زاده	علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید بهشتی
خانم دکتر لیلا عظیمی	علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید بهشتی
خانم مریم ستارزاده	علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید بهشتی
خانم دکتر تهمینه صالحی	علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران
خانم شیده گنجه ای	علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران
خانم عزت جعفرجلال	علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران
خانم دکتر سودابه جولایی	علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران
خانم دکتر منصوره اشقلی فراهانی	علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران
خانم دکتر ناهید دهقان نیری	علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران
خانم دکتر افسانه صدوقی اصل	علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران
خانم دکتر حرمت سادات امامزاده قاسمی	علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران
خانم زهرا توکل	علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران
آقای دکتر حسین درگاهی	علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران
آقای دکتر محمدعلی چراغی	علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران
خانم دکتر جمیله مختاری	علوم پزشکی بقیه ا... اعظم (عج)
آقای دکتر عباس عبادی	علوم پزشکی بقیه ا... اعظم (عج)
خانم دکتر سادات سید باقر مداح	علوم بهزیستی و توانبخشی
آقای دکتر مسعود فلاحی خشکناپ	علوم بهزیستی و توانبخشی
خانم دکتر زهره ونکی	تربیت مدرس
آقای دکتر حسن ناوی پور	تربیت مدرس
آقای دکتر سید عبدالرضا مرتضوی طباطبایی	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
خانم سوده مروج	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
همکاران دبیرخانه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی	
آقای دکتر سید عبدالرضا مرتضوی طباطبایی	معاون دبیرخانه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی
خانم راحله دانش نیا	کارشناس مسئول دبیرخانه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی
خانم سوده مروج	کارشناس دبیرخانه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

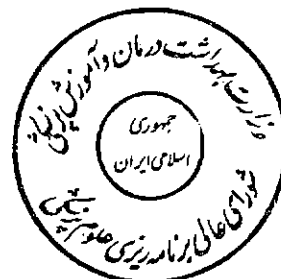
لیست اعضا و مدعوین حاضر در یکمصد و هشتمین جلسه
شورای معین شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی مورخ ۱۳۹۵/۱۱/۱۰

حاضرین:

- خانم دکتر هستی ثنایی شعار (نماینده معاونت بهداشت)
- خانم دکتر فاطمه نبوی زاده (نماینده معاونت تحقیقات و فناوری)
- آقای دکتر فرهاد ادهمی اردکانی (به نمایندگی از معاون علوم پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی)
- آقای دکتر داود امی
- آقای دکتر مهدی تهرانی دوست
- آقای دکتر عبدالمجید چراغعلی (نماینده سازمان غذا و دارو)
- آقای دکتر جمشید حاجتی
- آقای دکتر محمد تقی جغتایی
- آقای دکتر سیدعلی حسینی
- آقای دکتر عبدالحمید ظفرمند
- آقای دکتر جمشید کرمانچی (نماینده معاونت درمان)
- آقای دکتر عباس منزوی
- آقای دکتر فریدون نوحی
- آقای دکتر سیدمنصور رضوی

مدعوین:

- آقای دکتر علی دادگری
- آقای دکتر عباس عباس زاده
- آقای دکتر محمد علی چراغی
- آقای دکتر مسعود فلاحی خشکتاب
- خانم دکتر سادات سید باقر مداح
- خانم دکتر فروزان آتش زاده شوریده
- خانم دکتر منصوره زاغری تفرشی
- خانم شیده گنجه ای
- آقای دکتر سیدعبدالرضا مرتضوی طباطبایی

لیست حاضرین شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی در زمان تصویب برنامه آموزشی
رشته مدیریت پرستاری در مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته

حاضرین:

- آقای دکتر باقر لاریجانی
- آقای دکتر رضا ملک زاده
- آقای دکتر علی اکبر سیاری
- آقای محمد میرزاییگی
- آقای دکتر حمید اکبری
- آقای دکتر سیدعلی ابطحی
- آقای دکتر سید حسن امامی رضوی
- آقای دکتر علی بیداری
- آقای دکتر حسن بهبودی
- آقای دکتر محمدحسین پورکاظمی
- آقای دکتر علیرضا زالی
- آقای دکتر محمد تقی جفتایی
- خانم دکتر طاهره چنگیز
- آقای دکتر جمشید حاجتی
- آقای دکتر سیدعلی حسینی
- آقای دکتر رامتین حدیقی
- آقای دکتر احمد خالق نژاد طبری
- آقای دکتر محمدرضا صبری
- آقای دکتر سیدامیرمحسن ضیائی
- آقای دکتر محمد عبداللهی
- آقای دکتر سعید عسگری
- آقای دکتر حسین کشاورز
- آقای دکتر عباس منزوی
- آقای دکتر محمدرضا منصور
- آقای دکتر فریدون نوحی
- آقای دکتر سیدمنصور رضوی
- آقای دکتر سیدعبدالرضا مرتضوی طباطبایی

فصل اول

برنامه آموزشی رشته مدیریت پرستاری در مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته

بر اساس آمار رسمی وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی تعداد بیمارستان های کشور نزدیک به ۸۵۰ بیمارستان برآورد شده است و در حال حاضر حداقل ۱۳ هزار پست سازمانی مدیریت پرستاری (شامل رده های مختلف مدیر پرستاری، سوپروایزر بالینی و آموزشی و سرپرستار) در ساختار رسمی بیمارستان ها وجود دارد.

برنامه ریزی، ایجاد، اداره و توسعه مراکز بهداشتی، درمانی و توانبخشی، بالخصوص بیمارستان نیازمند بهره گیری از متخصصان از جمله: افراد با تجربه در زمینه مدیریت پرستاری است. افرادی که علاوه بر دانش مدیریت در زمینه عمومی دارای اطلاعات لازم در مدیریت اختصاصی واحدهای مختلف بیمارستانی، استانداردهای بیمارستانی، کاربرد کامپیوتر در مدیریت، روابط درون بخشی و برون بخشی بیمارستان، ارزیابی مراقبت های پرستاری، برنامه ریزی و مدیریت راهبردی در پرستاری و نظام سلامت؛ قدرت ایجاد تغییر و تطبیق آن را با نیاز های سلامت جامعه دارا هستند.

بی شک یکی از مهمترین دلایل بروز مشکلات موجود در نظام سلامت، نبود مدیریت قوی و توانمند است. مدیریتی که بتواند با تکیه بر دانش و تجربه لازم از امکانات موجود، بالاترین بهره وری ممکن را داشته باشد، رضایت کارکنان و بیماران را تأمین کرده و بهترین خدمات را در کمترین زمان ارائه دهد. امروزه چنین مدیریتی نیاز به دانش تخصصی دارد.

رشته مدیریت پرستاری، با آموزش دروس مدیریت و تطبیق آن با مراقبت های پرستاری، آنها را در نحوه اداره واحد پرستاری و پرستاران توانمند می کند. امروزه وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به اهمیت رشته مدیریت پرستاری و نیاز جامعه به دانش آموختگان آن پی برده است؛ به گونه ای که در برنامه اعتباربخشی مصوب آن وزارت؛ اصلی ترین شرط احراز رده های مختلف مدیریت پرستاری، دارا بودن حداقل مدرک کارشناسی ارشد در مدیریت پرستاری است. در واقع، در ساختار کنونی مدیریتی نظام سلامت کشور؛ بیمارستان ها و کلیه مراکز بهداشتی درمانی؛ به فارغ التحصیلان این رشته در مقطع کارشناسی ارشد نیاز دارند.

به همین دلیل، موضوع مدیریت پرستاری که تاکنون به صورت یکی از شاخه های اصلی پرستاری بوده است، در حال حاضر به صورت یک رشته مجزا برنامه ریزی شده است.

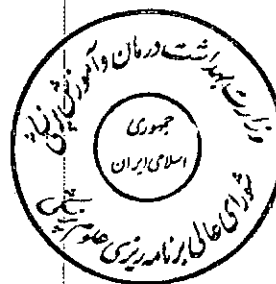
ضرورت تدوین این رشته در شصت و سومین جلسه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی مورخ ۹۵/۳/۹ به تصویب رسیده است.

عنوان و مقطع رشته به فارسی و انگلیسی:
کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته مدیریت پرستاری

Nursing Management (M.Sc)

تعریف رشته:

مدیریت پرستاری رشته ای است که دانشجویان آن جهت ایفای نقش های سیاست گذاری، مدیریت و رهبری در سطوح مختلف پرستاری در نظام سلامت توانمند می شوند. دانش آموختگان این رشته، بکارگیری فنون مدیریت و رهبری جهت ارتقاء کیفیت خدمات پرستاری بالینی و بهداشتی در راستای استانداردهای ملی، منطقه ای و بین المللی خواهند بود.

- دارا بودن مدرک کارشناسی پرستاری اخذ شده از داخل یا خارج از کشور مورد تایید وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

- پذیرش در آزمون ورودی مطابق با ضوابط و مقررات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
- داشتن حداقل ۲ سال سابقه کار با مدرک کارشناسی پرستاری در عرصه های بالینی با تایید معاونت درمان دانشگاه مربوطه

تاریخچه و سیر تکاملی دوره در جهان و ایران:

همگام با توسعه دانش و تکنولوژی و نیاز به اعتلاء خدمات در نظام سلامت و رفاه اجتماعی، دوره کارشناسی ارشد رشته مدیریت پرستاری در بیشتر دانشگاه های معتبر دنیا نظیر UCLA، Houston، Johns Hopkins و Maryland دایر گردید.

در ایران در سال ۱۳۵۴، برنامه های آموزشی کارشناسی ارشد ناپیوسته پرستاری با دو شاخه اصلی "مدیریت خدمات پرستاری" و "آموزش پرستاری"، هر کدام با چهار گرایش تحت عناوین "پرستاری داخلی جراحی"، "پرستاری کودکان"، "روان پرستاری"، و "پرستاری بهداشت جامعه"؛ که در کمیته ای توسط پیشکسوتان پرستاری تهیه و تدوین گردیده بود با حمایت وزارت علوم و آموزش عالی به تصویب رسید و سپس به مراکز آموزش عالی پرستاری شامل دانشگاه ملی سابق (شهید بهشتی)، مرکز پزشکی ایران، انستیتو عالی پرستاری فیروزگر و انستیتو روانپزشکی ایران مجوز پذیرش دانشجو داده شد.

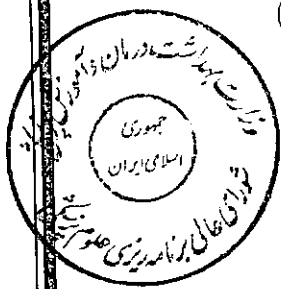
با پیروزی انقلاب اسلامی و بازنگری برنامه های کارشناسی ارشد پرستاری یاد شده، در سال ۱۳۶۱ مجوز ادامه آموزش برنامه ها، به موسسات فوق الذکر و دانشگاه تربیت مدرس اعطا گردید و پس از تشکیل دانشگاه های علوم پزشکی در سال ۱۳۶۵، به ترتیب مجوز دوره های کارشناسی ارشد ناپیوسته پرستاری به دانشکده های پرستاری (طبق درخواست) در سراسر کشور داده شد.

جایگاه های شغلی دانش آموختگان:

- مراکز بهداشتی، درمانی و توانبخشی (بیمارستان ها، کلینیک ها، مراکز جراحی محدود، شبکه های بهداشت)
  - مراکز مشاوره و خدمات پرستاری در منزل
  - مراکز تحقیقاتی و آموزشی در پرستاری
  - کلیه مراکزی که در آن خدمات پرستاری در سطوح مختلف پیشگیری ارائه می شود.
- فلسفه (ارزش ها و باورها):

در تدوین این برنامه بر ارزش های زیر تأکید شده است:

- انسان به عنوان جانشین خدا، دارای شأن، کرامت، قداست، حرمت و منزلت والایی بوده و سلامت از حقوق اساسی اوست، لذا انسان سالم محور توسعه پایدار است و مدیریت سلامت انسان از اولویت هاست.
- اعتقاد به مرجعیت علمی و تلاش در جهت دستیابی به قله های دانش و خردورزی در پرستاری از ارزش های نهادینه این حیطه است.
- سلامت محوری و عدالت در ارائه خدمات ایمن و با کیفیت، اولویت اصلی در تدوین این برنامه است.
- حفظ و گسترش ارزش های اخلاقی در نظام سلامت در راستای تأمین، حفظ و ارتقای حقوق مددجویان مدنظر قرار گرفته است.
- برنامه های آموزش پرستاری در این مقطع به منظور تربیت افراد در راستای رشد، خلاقیت، ابتکار، شایستگی، خودباوری و دانش پذیری است.
- آرمان این برنامه آموزشی تقویت روحیه یادگیری مادام العمر و خودآموزی و همکاری و تعامل جمعی است.

- استفاده از فنون و روش‌های جدید آموزشی جهت دستیابی به اهداف تعیین شده، مورد تاکید این برنامه است.
- دانش آموختگان این مقطع از توانمندی‌های بالقوه خود در جهت قضاوت، رشد و شکوفایی حرفه پرستاری و اخلاق انسانی بهره برده و در جایگاه خود افرادی مسئول، کارآمد و اثربخش خواهند شد.

چشم انداز (دورنما):

- در بیست سال آینده، رشته مدیریت پرستاری متناسب با استانداردهای آموزشی جهان رشد کرده و نیاز نظام سلامت کشور را به مدیران پرستاری با مهارت‌های ادراکی (Conceptual)، انسانی (Humanistic) و فنی (technical) تا حدود زیادی مرتفع خواهد ساخت.
- نظام سلامت کشور در رابطه با این رشته از لحاظ تولید دانش مرتبط، عملکرد مبتنی بر شواهد و ایمنی و کیفیت خدمات پرستاری، و مرجعیت علمی در این رشته در زمره کشورهای مطرح منطقه خواهد شد.

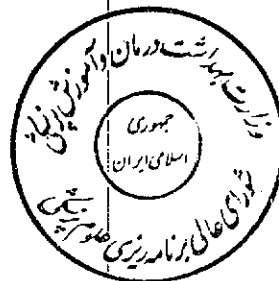
رسالت (ماموریت):

- رسالت این دوره تربیت مدیران پرستاری عالم، توانمند، متعهد، اخلاق مدار، مسئولیت پذیر و پاسخگو جهت ایفای نقش‌های مدیریت و رهبری در سطوح مختلف پرستاری است که با تلفیق علم و هنر مدیریت منجر به ارتقاء کیفیت خدمات پرستاری شوند.

اهداف کلی رشته:

اهداف کلی برنامه به شرح زیر است:

- تربیت نیروی انسانی کارآمد و متخصص به منظور ارتقاء خدمات آموزشی، پژوهشی و بهبود مدیریت کیفی ارائه خدمات پرستاری در سطوح و مراکز مختلف نظام سلامت
- ارتقاء عملکرد حرفه ای پرستاری
- کمک به بهبود اقتصاد سلامت و رشد و بهره وری در ارائه خدمات پرستاری
- پیامدهای مورد انتظار از دانش آموختگان:
- دانش آموختگان این دوره قادر خواهند بود:
- برای ارائه خدمات پرستاری به گروه‌های هدف متناسب با نیازهای آنان برنامه‌ریزی کنند.
- نیروی انسانی پرستاری مورد نیاز مراکز بهداشتی درمانی را بصورت علمی و کاربردی برآورد نمایند.
- به منظور ارتقا کیفیت مراقبت‌های پرستاری در مراکز خدمات بهداشتی درمانی بر عملکردها و فرآیندهای کاری کنترل و نظارت داشته باشند.
- اخلاق حرفه‌ای و روابط و مناسبات انسانی را توسعه دهند.
- الگوهای ارتقای کیفیت خدمات پرستاری را متناسب با نظام سلامت کشور توسعه و اجرا نمایند.
- به آموزش و تربیت نیروی انسانی متبحر در مدیریت و اداره مراقبت‌های پرستاری در مراکز بهداشتی درمانی بپردازند.
- پژوهش‌های کاربردی، میدانی و فناورانه مرتبط با خدمات سلامت را در حوزه پرستاری به اجرا درآورده و توسعه دهند.

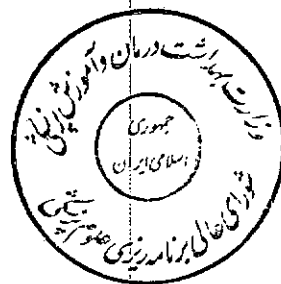

دبیرخانه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی
نقش‌های دانش‌آموختگان در جامعه:

دانش‌آموختگان این دوره آموزشی می‌توانند در سازمان‌های مربوط به نظام سلامت در بیمارستان‌های عمومی، تخصصی، درمانگاه‌ها و کلینیک‌ها، در نقش‌های مدیریت و رهبری، آموزشی و پژوهشی، به عنوان مدیران ستادی پرستاری، سرپرستار، سوپروایزر بالینی و آموزشی، مدیر واحدهای پرستاری و دفاتر پرستاری دانشگاه‌ها مشغول به کار شوند. لذا وظایف حرفه‌ای دانش‌آموختگان در هر یک از مشاغل به شرح زیر است:

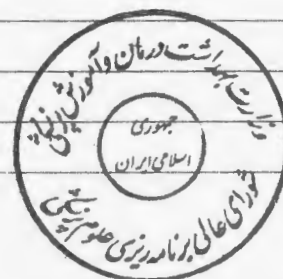
وظایف حرفه ای:

- مشارکت در تدوین و اجرای برنامه راهبردی پرستاری کشوری در حوزه مدیریت مربوطه با بهره‌گیری از تعاملات افقی و عمودی بین بخشی
- برنامه‌ریزی برای پروژه‌های ارتقا کیفیت خدمات پرستاری و نظارت بالینی در عرصه‌های مرتبط در نظام سلامت
- بررسی و ارزشیابی عملکرد حرفه‌ای کارکنان پرستاری
- کنترل و ارتقاء سطح کیفی خدمات ارائه شده به مددجویان
- رهبری و هدایت نیروی انسانی پرستاری
- مدیریت مراکز پرستاری خصوصی و مراکز مشاوره مراقبت پرستاری در منزل
- مشارکت در ارتقای کیفیت شرایط محیطی و انسانی مراکز بهداشتی درمانی جهت بهبود خدمات
- مشارکت در سیاست‌گذاری سلامت در سطوح مختلف
- توانمندسازی کارکنان واحد پرستاری بیمارستان‌ها، مراکز بهداشتی، درمانی و توانبخشی
- جذب پرستاران به ویژه نخبگان این حرفه و اتخاذ تدابیری جهت نگهداری و ایجاد انگیزه در آنان
- ارتقای سطح دانش، نگرش و مهارت ارائه‌دهندگان خدمات پرستاری در حیطه‌های تخصصی
- ایفای نقش مشورتی درون، بین و برون بخشی در سازمان‌های بهداشتی، درمانی و توانبخشی
- مشارکت در تدوین دستورالعمل‌ها، بسته‌های آموزشی، اعتباربخشی و ارتقای مهارت‌های پرستاران و دانشجویان پرستاری
- مشارکت و همکاری در ارائه آموزش به رده‌های مختلف پرستاران، دانشجویان و مددجویان
- طراحی، اجرا و ارزشیابی پژوهش‌های مبتنی بر شواهد در حیطه پرستاری
- تعیین اولویت‌های پژوهشی در جهت ارتقای کیفیت خدمات پرستاری
- نهادینه کردن رویکرد مبتنی بر شواهد در پرستاری
- زمینه‌سازی برای انجام تحقیقات کاربردی پرستاران پژوهشگر در عرصه‌های مرتبط در نظام سلامت
- همکاری و هماهنگی با تیم‌های تحقیقاتی در نظام سلامت
- مشارکت در تولید ابزارهای پژوهشی و شاخص‌های کیفیت مراقبت
- ترجمان، انتقال و مدیریت دانش در راستای توسعه و ارتقای سطح کیفی خدمات بهداشتی، درمانی و توانبخشی

دبیرخانه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی
توانمندی ها و مهارت‌های اصلی مورد انتظار:

ردیف	توانمندی	کد/کدهای درس/تعداد کارگاه
۱	ارتباطات مؤثر	۰۶-۰۹-یک کارگاه در نیمسال اول
۲	تعامل بین بخشی- هماهنگی - کار تیمی	۰۶-۱۲-۱۳
۳	فن مذاکره و حل تعارض (مدیریت تعارض)	۰۶-۰۹-۱۳
۴	آموزش بیمار و همراه بیمار	۰۴-۱۰-یک کارگاه در نیمسال اول
۵	پژوهش و نگارش مقاله علمی	۰۱-۰۲-۰۳-۰۴-دو کارگاه در نیمسال دوم
۶	تفکر سیستمی و نقاد	۰۴-۰۵-۰۶-۱۲-۰۸-۱۱-۱۴
۷	حل مسئله	۰۵-۰۶-۰۷-۰۸-۱۲-۱۴
۸	تدوین برنامه راهبردی	۰۵-۰۷-۰۸-۱۲
۹	تدوین برنامه عملیاتی	۰۵-۰۷-۰۸-۱۲
۱۰	تهیه و تدوین استانداردها، شاخص‌ها، ابزارهای نظارتی و راهنماهای پرستاری	۰۴-۰۵-۰۷-۱۰
۱۱	مدیریت، تأمین، تعدیل و توزیع نیروی انسانی (توسعه نیروی انسانی برای حال و آینده)	۰۵-۰۸-۱۲
۱۲	توانایی برآورد و محاسبه نیروی انسانی مورد نیاز	۰۵-۰۸-۱۲
۱۳	توانایی برآورد بودجه‌ی مورد نیاز	۰۵-۰۷-۱۱-۱۲
۱۴	طراحی و مدیریت فرآیندهای عملیاتی و مراقبتی	۰۷-۱۱-۱۲
۱۵	پرستاری مبتنی بر شواهد	۰۴-۱۰-۱۱-۱۴
۱۶	مدیریت (طراحی، اجرا و ارزشیابی) دوره‌های آموزش مداوم و ضمن خدمت کادر پرستاری	۰۶-۰۸-۱۲
۱۷	پایش و نظارت بر کیفیت فعالیت‌های کادر پرستاری بر اساس شرح وظایف	۰۵-۱۰-۱۱
۱۸	سازماندهی نیروی انسانی بر اساس نیازهای مراقبتی بیماران در حوزه فعالیت	۰۵-۰۷-۰۸
۱۹	سنجش سطح بهره‌وری خدمات پرستاری	۰۵-۰۸-۱۰-۱۲
۲۰	مدیریت رفتار حرفه‌ای و عملکرد کارکنان پرستاری	۰۵-۰۸-۰۹-۱۰
۲۱	مدیریت انطباق فعالیت‌ها با موازین شرعی، اخلاقی و قانونی	۰۴-۰۶-۰۸-۰۹
۲۲	ارزیابی و مدیریت خطر	۰۴-۰۸-۱۰-۱۳-یک کارگاه در نیمسال سوم
۲۳	مدیریت ایمنی شامل ایمنی خود، بیمار و محیط	۱۰-۱۳-دو کارگاه در نیمسال سوم
۲۴	مدیریت بحران	۱۰-۱۱-۱۳
۲۵	مدیریت تغییر	۰۶-۰۸-۱۲-۱۳
۲۶	مدیریت برای حل مشکل در موقعیت‌های ویژه	۰۴-۰۵-۰۶-۱۱
۲۷	مدیریت زمان	۰۵-۰۶-۰۷-۱۳
۲۸	مدیریت استرس	۰۵-۰۶-۱۱-۱۳-یک کارگاه در نیمسال اول
۲۹	مدیریت خشم	۰۶-۰۹-۱۳-یک کارگاه در نیمسال اول
۳۰	مدیریت ذهن	۰۶-۱۱

۳۱	ارزیابی و مدیریت فناوری‌های نوین در پرستاری	۱۲-۰۸-۰۲
۳۲	کارآفرینی	۱۲-۰۸-۰۶-۰۵
۳۳	مدیریت انتقال دانش	۱۴-۱۱-۰۴
۳۴	تحلیل و نقد اقتصادی نظام سلامت	۱۲-۰۸-۰۷-۰۵

راهنماهای آموزشی:

این برنامه بر راهنماهای زیر استوار است:

- یادگیری مبتنی بر وظایف (Task Based)
- یادگیری تلفیقی (مدرس محور و دانشجو محور)
- یادگیری تلفیقی (حضور و DLN)
- یادگیری مسئله نگر (Problem Oriented)
- یادگیری جامعه‌نگر (Community Oriented)
- یادگیری مبتنی بر موضوع (Subject Directed)
- یادگیری مبتنی بر شواهد (Evidence Based)

روش‌ها و فنون آموزشی:

در این دوره، عمدتاً از روش‌ها و فنون آموزشی زیر بهره گرفته خواهد شد:

- انواع کنفرانس‌های داخل بخشی، بین رشته‌ای و بین دانشگاهی و سمینار
  - بحث در گروه‌های کوچک- کارگاه‌های آموزشی- ژورنال کلاب و رایه "موردهای مدیریتی (Case Presentation)
  - استفاده از شبیه سازی و تکنیک‌های آموزش از راه دور بر حسب امکانات
  - مشارکت در آموزش رده‌های پایین‌تر پرسنلی
  - یادگیری خود راهبر (Self directed Learning)
  - بازدیدهای علمی از مراکز بهداشتی- درمانی دارای برنامه‌های منحصر به فرد و مدیران موفق
  - آموزش عملی و بالینی (کارگاه آموزشی، انجام پروژه های عملیاتی در حوزه سلامت HSR) در بیمارستان‌ها، مراکز تصمیم- گیری ستادی پرستاری و سایر مراکز ارائه دهنده خدمات بهداشتی، درمانی، آموزشی و پژوهشی
  - بازدید علمی و بررسی ساختارهای سازمان‌ها و نهادهای حرفه ای پرستاری
  - سایر روشها و فنون، برحسب اهداف آموزشی و تصمیم مدرسین
- انتظارات اخلاقی از فراگیران :

انتظار می‌رود که فراگیران موارد اخلاقی زیر را مورد توجه قرار دهند.

- مفاد منشور حقوق بیماران (پیوست شماره ۱) را رعایت نمایند.
- آیین نامه اجرای پوشش Dress Code را رعایت نمایند. (پیوست شماره ۲)
- بر اساس آئین اخلاق پرستاری در جمهوری اسلامی ایران عمل نمایند (پیوست شماره ۳)
- مقررات مرتبط با حفاظت و ایمنی (Safety) بیماران، کارکنان و محیط کار را نظارت و رعایت نمایند. (لازم است این مقررات توسط گروه یا بخش مربوطه تدوین و در اختیار دانشجویان و پرستاران قرار داده شود)
- به استادان، کارکنان، هم‌دوره‌ها و فراگیران دیگر احترام بگذارند و در ایجاد جو صمیمی و احترام‌آمیز در محیط کار مشارکت نمایند.
- در انجام پژوهش‌های مربوط به رشته، نکات اخلاق پژوهش را رعایت نمایند.

در کلیه عملکردهای آموزشی، پژوهشی و مدیریتی خود آداب اسلامی، قوانین و مقررات را رعایت نمایند.

ارزیابی فراگیر: (Student Assessment)

الف- روش ارزیابی

دانشجویان با روشهای زیر ارزیابی خواهند شد.

کتبی

شفاهی

آزمون ۳۶۰ درجه

آزمون تعاملی رایانه‌ای

انجام پروژه های کاربردی

ارزیابی کارپوشه (Port Folio) شامل: ارزیابی کارنما (Log Book)،

نتایج آزمونهای انجام شده، مقالات، تشویقها، تذکرات، گواهی‌های انجام کار و نظایر آن است.

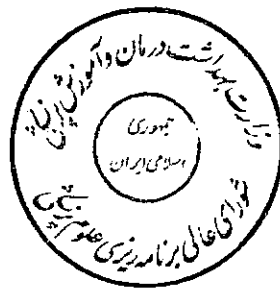
ب- دفعات ارزیابی:

*** دوره‌ای (مستمر)

*** نهایی

فصل دوم
(حداقل نیازهای برنامه)
برنامه آموزشی رشته مدیریت پرستاری
در مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته

حداقل هیات علمی مورد نیاز (تعداد - گرایش - رتبه):

حداقل دارای یک نفر عضو هیات علمی ثابت و تمام وقت در مرتبه دانشجویی و دو نفر عضو هیات علمی ثابت و تمام وقت در مرتبه استادیاری با حداقل سه سال سابقه تدریس و تحقیق در رشته مدیریت پرستاری.

کارکنان مورد نیاز برای اجرای برنامه:

کارکنان پرستاری ترجیحا دارای مدرک کارشناسی ارشد پرستاری در پست‌های مختلف مدیریتی (مدیر خدمات پرستاری، سوپروایزران، سرپرستاران و مسولین شیفت‌های مختلف) در بیمارستان و مراکز بهداشتی درمانی و توانبخشی

مدیران در سطوح مختلف در واحدهای ستادی، پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی و در انجمن‌ها و سازمان‌های حرفه ای پرستاری

فضاها و امکانات آموزشی عمومی مورد نیاز:

- کلاس‌های درسی در دانشکده و بیمارستان
- اتاق کارآموزان و کارورزان در بیمارستان
- اینترنت با سرعت کافی
- سالن کنفرانس

فضاها و عرصه های اختصاصی مورد نیاز:

- مراکز بهداشتی درمانی و توانبخشی سرپایی و بستری
- مرکز تحقیقاتی و آموزشی پرستاری
- مرکز مشاوره و ارائه مراقبت‌های پرستاری در منزل
- انجمن‌ها و سازمان‌های علمی و حرفه ای پرستاری
- کلیه سازمان‌ها و موسسات نیازمند به خدمات پرستاری

جمعیت‌های مورد نیاز:

- بیماران، دپارتمان‌ها، بخش‌ها و واحدهای مختلف بیمارستانی
- گروه‌ها و سازمان‌های ارایه دهنده خدمات دولتی بهداشتی، درمانی و توانبخشی
- گروه‌ها و سازمان‌های غیر دولتی (Non- Governmental Organizations) ارایه دهنده خدمات بهداشتی- درمانی و توانبخشی

سایر حیطه های علمی مورد نیاز:

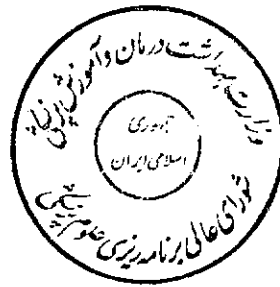
علاوه بر اعضای هیات علمی و کارکنان مورد نیاز جهت اجرای برنامه، گروه آموزشی مربوطه می تواند از همکاری اساتید و مدرسان رشته های ذیل برخوردار گردد:

- مدیریت خدمات بهداشتی - درمانی
- مدیریت منابع انسانی
- مدیریت، سیاستگذاری و اقتصاد سلامت
- روان شناسی مدیریت و سازمان
- جامعه شناسی
- آمار حیاتی

فصل سوم
مشخصات دوره و دروس
برنامه آموزشی رشته مدیریت پرستاری
در مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته

Nursing Management (M.Sc)

کارشناسی ارشد ناپیوسته مدیریت پرستاری

طول دوره و ساختار آن:

مطابق با آئین نامه دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته مصوب شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی می باشد.

تعداد کل واحد های درسی:

تعداد واحدهای دروس اختصاصی و پایان نامه در این دوره ۳۲ واحد است که به شرح زیر است:

تعداد واحد	مجموعه دروس
۲۸	دروس اختصاصی
۴	پایان نامه
۳۲	جمع

تذکرات ضروری :

تذکراول: ساعات حضور در عرصه های کارآموزی مطابق با ساعت شیفت های کاری، از شنبه لغایت پنج شنبه خواهد بود (۶ ساعت صبح کاری - ۶ ساعت عصر کاری - ۱۲ ساعت شب کاری).

تذکر دوم : کارآموزی ها بصورت شیفت در گردش و در ایام تعطیل با توجه به امکانات و نظر مدیران آموزشی دانشکده می تواند اجرا شود.

تذکر سوم: گذراندن کارگاه های آموزشی الزامی است. ارائه گواهی از دانشگاه های معتبر مورد قبول است. کارگاه ها توسط گروه آموزشی، با همکاری متخصصین و گروه های آموزشی دیگر طراحی و ارائه خواهند شد.

تذکر چهارم: از تمام ظرفیت های آموزشی و بالینی برای آموزش این دوره استفاده می گردد.

نیمسال اول: جمع واحد (۱۱) واحد

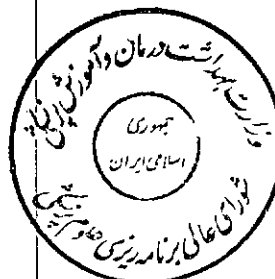
درس نظری (۸/۵ واحد) - درس عملی (۱/۵ واحد) مجموعاً ۱۰ واحد (کد های درس ۰۱-۰۲-۰۳-۰۴-۰۵)

کارآموزی: ۱ واحد (کد درس ۰۴) معادل ۵۱ ساعت

عرصه : بیمارستان و سایر مراکز بهداشتی، درمانی و توانبخشی

تعداد کشیک: ۴ صبح (۶ ساعته) - ۳ عصر (۶ ساعته) - ۱ شب (۱۲ ساعته)

کارگاه های آموزشی: ۱- مدیریت خشم ۲- مدیریت استرس ۳- آموزش بیمار و همراه بیمار ۴- ارتباطات موثر

نیمسال دوم: جمع واحد (۱۰) واحد

درس نظری (۶ واحد) - درس عملی (-) مجموعاً ۶ واحد؛ کدهای درس (۰۹-۰۸-۰۷-۰۶)
کارآموزی: ۴ واحد (کدهای ۰۹-۰۸-۰۷-۰۶) معادل ۲۰۴ ساعت
عرصه: بیمارستان ها و سایر مراکز بهداشتی - درمانی و توانبخشی
ثبت نام پایان نامه
تعداد کشیک: ۱۶ صبح (۶ ساعته) - ۱۲ عصر (۶ ساعته) - ۴ شب (۱۲ ساعته)
کارگاه های آموزشی: (۱) پروپوزال نویسی و (۲) آشنایی با نرم افزار های SPSS ، Excel و End- Note

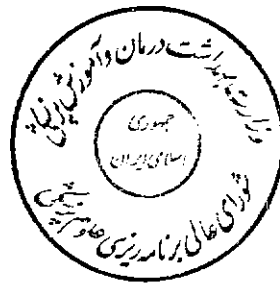
نیمسال سوم: جمع واحد (۱۱) واحد

درس نظری (۶/۵ واحد) - درس عملی (۱ واحد) مجموعاً ۷/۵ واحد؛ کدهای درس (۱۴-۱۳-۱۲-۱۱-۱۰)
کارآموزی: ۳/۵ واحد (کدهای ۱۳-۱۲-۱۱-۱۰) معادل ۱۷۹ ساعت
عرصه: مراکز بهداشتی، درمانی و توانبخشی
ادامه پایان نامه
تعداد کشیک: ۱۴ صبح (۶ ساعته) - ۱۰ عصر (۶ ساعته) - ۲ شب (۱۲ ساعته)
کارگاه های آموزشی: (۱) مدیریت ایمنی شامل ایمنی خود، بیمار و محیط (۲) ارزیابی و مدیریت خطر (۳) کنترل عفونت بیمارستانی

نیمسال چهارم: جمع واحد (۴) واحد

ارایه پایان نامه (۴ واحد)

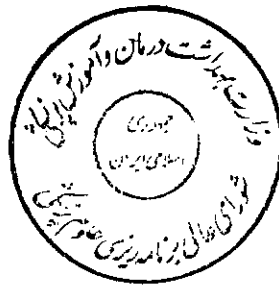
تذکر: جهت فراغت از تحصیل، تکمیل نمودن Log Book مهارت های تخصصی مصوب توسط دانشجویان الزامی است.

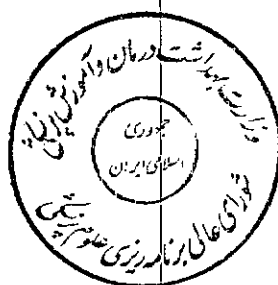
*جدول الف: دروس کمبود یا جبرانی برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته مدیریت پرستاری

کد درس	نام درس	تعداد واحد			تعداد ساعات		
		نظری	عملی	جمع	نظری	عملی	جمع
۰۱	آمار و روش تحقیق پیشرفته	۲	۱	۳	۲۴	۲۴	۶۸
۰۲	سیستم های اطلاع رسانی در نظام سلامت	۰/۵	۰/۵	۱	۹	۱۷	۲۶
	جمع	۴ واحد					

* علاوه بر واحدهای دوره گذراندن این دروس برای دانشجویانی که قبلاً آن را نگذرانیده اند، به عنوان دروس کمبود یا جبرانی الزامی است.

کد درس	نام درس	تعداد واحد			تعداد ساعات			پیشنیاز یا همزمان
		نظری	عملی	کارآموزی	نظری	عملی	کارآموزی	
۰۳	زبان تخصصی مدیریت سلامت	۲	-	-	۲۴	-	-	
۰۴	مدیریت مراقبت مبتنی بر شواهد بر اساس نظریه‌های پرستاری	۲	-	۱	۲۴	-	۸۵	
۰۵	نظریه‌های نوین مدیریت و رهبری در پرستاری	۲	-	-	۲۴	-	۲۴	
۰۶	جامعه‌شناسی و مدیریت رفتار سازمانی	۲	-	۱	۲۴	-	۸۵	
۰۷	برنامه ریزی راهبردی و عملیاتی در پرستاری	۱	-	۱	۱۷	-	۶۸	
۰۸	مدیریت منابع انسانی	۲	-	۱	۲۴	-	۸۵	
۰۹	اخلاق و قانون در مدیریت پرستاری	۱	-	۱	۱۷	-	۶۸	
۱۰	الگوهای کیفیت و اعتباربخشی خدمات پرستاری	۲	-	۱	۲۴	-	۸۵	
۱۱	مدیریت مراقبت‌های خاص پرستاری	۱	-	۱	۱۷	-	۶۸	
۱۲	سیاست‌گذاری و اقتصاد سلامت	۲	-	۱	۲۴	-	۸۵	
۱۳	مدیریت بحران در نظام سلامت	۱/۵	-	۰/۵	۲۶	-	۵۲	
۱۴	سمینار مدیریت موردی	-	۱	-	-	۲۴	۲۴	
	جمع	۱۸/۵	۱	۸/۵	۲۸			
	جمع کل	۲۸						

مشخصات دروس
برنامه آموزشی رشته مدیریت پرستاری
در مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته

شناخت مفاهیم آمار توصیفی و استنباطی و توانمندی در بکارگیری تحلیل های آماری در بررسی عوامل مرتبط به شاخص های بهداشتی، فراهم نمودن فرصت های یادگیری در کاربرد روش علمی پژوهشی، تدوین یک طرح تحقیقاتی و بکارگیری اصول و روش نقد و بررسی پژوهش است.

شرح درس:

در این درس مفاهیم شاخص های تمایل مرکزی، پراکندگی، ترسیم نمودار، آزمون فرضیه، رگرسیون آنالیز واریانس آموزش داده می شود و دانشجویان با اصول مقدماتی تحقیق و مفاهیم کلی پژوهش آشنا شده و یک طرح تحقیقاتی را بر اساس اصول علمی تحقیق با متدولوژی مناسب آن طراحی و تدوین می نمایند.

رئوس مطالب: (۶۸ ساعت)

الف- نظری (۳۴ ساعت)

الف-مروری بر مقیاس های اندازه گیری

- مقیاس های پراکندگی آمار توصیفی

- نحوه تعیین حجم نمونه

- آشنایی با خطای نوع اول و دوم و P Value

- آشنایی با آزمون های آماری (با استفاده از برنامه آماری SPSS)

- تخمین و آزمون فرضیه

- مقایسه میانگین و واریانس و نمونه با هم

- برآورد نسبت ها و آزمون فرضیه

- رگرسیون خطی، آنالیز واریانس یکطرفه و دوطرفه

ب- مروری کلی بر فرایند روش تحقیق

- آشنایی با مفهوم و نظریه، چارچوب پنداشتی در پژوهش

- مساله گزینی و تدوین فرضیه

- محیط، جامعه و نمونه پژوهش، متغیرها و محدودیت ها

- گردآوری داده، مشخصات ابزار گردآوری داده، تجزیه و تحلیل داده

- استنباط، تفسیر و نتیجه گیری داده ها

- کاربرد یافته ها

- پژوهش کتابخانه ای و آشنایی با پایگاه ها و نرم افزارهای جستجوی منابع علمی.

- اخلاق در پژوهش

دانشجویان موظفند ضمن حضور فعال در کلاس یک موضوع پژوهشی را تحت نظارت استاد درس انتخاب نموده و کلیه فعالیت های آماری را طبق محتوای درسی خود بطور عملی انجام دهند تا تجارب لازم را برای انجام کار پژوهشی در آینده کسب نمایند.

*آموزش نرم افزارهای SPSS ، Excell و End- Note بصورت کارگاه های آموزشی اجرا خواهد شد.

شیوه ارزشیابی دانشجو:

الف: ارزشیابی نظری

-ارزیابی فعالیت ها و تکالیف و حضور فعال دانشجو در کلاس

-انجام آزمون های تکوینی و نهایی

ب- ارزشیابی عملی

-ارزیابی کاربرد آزمون های آماری در تکالیف دانشجو (با استفاده از نرم افزار آماری SPSS).

- ارائه یک طرح مدون پژوهشی (با استفاده از نرم افزار End- Note).

منابع اصلی درس:

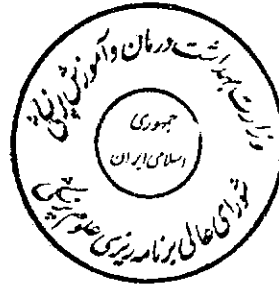
۱- کاظم محمد م.، ملک افضلی.ح. نهایتیان و همکاران روش های آماری و شاخصهای بهداشتی. آخرین چاپ

۲- برنر س، گرو روش تحقیق پرستاری . ترجمه: ناهید دهقان نیری و همکاران. تهران . اندیشه رفیع. آخرین چاپ

3- Munro B . Statistical Method for Health Care Research, Lippincott Williams & Wilkins-Last edition

دانشجو باید در پایان این درس بتواند با موتورهای جستجوگر و نقش پنج نرم افزار اسپایدر(عنکبوت)، کرول(خزنده)، ایندکسر(بایگانی کننده)، دیتابیس(بانک اطلاعاتی) و رنکر(رتبه بندی کننده)، در آنها آشنا شود. بتواند تفاوت و توانایی این نرم افزار ها را در چند موتور جستجوگر Bing,Yahoo,google و .. شناخته و با هم مقایسه کند. همچنین ضمن آشنایی با چند موتور جستجوگر Meta Search engine بتواند با روش ها، جستجو و عوامل موثر بر آن، جستجوی پیشرفته، سیستم بولین Boolean operators خطاهای موجود در کوتاهی کلمات کلیدی(Truncation) مانند asterisk کاربرد پرانتزها و تاثیر متقابل کلمات کلیدی برنتایج جستجو، آشنا شود. دانشجو باید به امکانات موجود در نرم افزارهای مرتبط با اینترنت Explorer,Mozilla firefox,Google chrome آشنا شود. از دیگر اهداف این درس آشنا شدن دانشجو با سرویس کتابخانه ی دانشگاه محل تحصیل می باشد. آگاهی دانشجو به بانک های اطلاعاتی و ناشرین مرتبط با علوم بهداشتی و پزشکی، سایت های مهم در علوم بهداشتی و پزشکی بخصوص PubMed,Cochrane معیارهای سنجش مقالات (مانند Citations)، مجلات (Impactfactor) و نویسندگان (H-index) و یکی از نرم افزارهای مدیریت منابع Reference manager الزامی است.

شرح درس:

در این درس دانشجو با روش های جستجوی علمی، مشکلات جستجو در اینترنت و فایق آمدن بر آنها آموزش خواهد دید. با مفاهیم سنجش مقالات، مجلات و جستجو در بعضی از سایت های ناشرین مهم آشنا خواهد شد. بدین ترتیب دانشجو قادر خواهد شد جستجوی سازماندهی شده ای از مرورگرها و بانک های اطلاعاتی داشته باشد. در نهایت دانشجو قادر به ایجاد کتابخانه اختصاصی توسط یکی از نرم افزارهای مدیریت منابع خواهد شد تا براساس آن مجموع منابع مورد نیاز خود را برای نگارش پایا نامه، مقالات و گزارشات تهیه نماید.

رئوس مطالب: (۹ ساعت نظری- ۱۷ ساعت عملی)

- آشنایی با موتورهای جستجوگر عمومی، تفاوت آنها و مقایسه چند موتور جستجوگر با هم از نظر جستجوی یکسان (کار عملی: انجام انفرادی جستجوی پیشرفته، جستجو بولین Not,Or,And در جستجوگر PubMed در کلاس)
- آشنایی با نقش پنج نرم افزار اسپایدر(عنکبوت)، کرول(خزنده)، ایندکسر(بایگانی کننده)، دیتابیس(بانک اطلاعاتی) و رنکر(رتبه بندی کننده)، در هر موتور جستجوگر
- آشنایی با مرورگرهای Internet Explorer,Mozilla firefox,Google chrome و امکانات آنها(کار عملی: مرتب کردن و ذخیره Favorite در فلاش دیسک)
- آشنایی با سرویس های موجود در کتابخانه دانشگاه محل تحصیل شامل دسترسی به مجلات داخلی و خارجی و نرم افزار جامع
- آشنایی با ناشرین مانند Elsevier,EBSCO,wiley,springer
- آشنایی با بانک ها و منابع اطلاعاتی Web of Science,Science,Scopus,proQuest,Biological Abstract و ...
- آشنایی با پایگاه های استنادی
- آشنایی با بانک جامع مقالات پزشکی Medlib,Iranmedex,Irandoc و ...
- روش های جستجو از طریق سرعنوان های موضوعی پزشکی (MeSH)

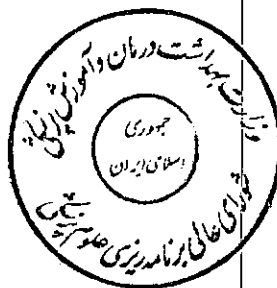
- آشنایی با معیارهای سنجش مقالات (مانند Citation)، سنجش مجلات (Impact factor) و سنجش نویسندگان (H-index) در بانک های اطلاعات ذیربط
- آشنایی با کاربرد DOI
- آشنایی با PubMed و مجموعه ای از مقالات بانک اطلاعاتی مدلاین، بانک ژن، نرم افزارهای آنلاین موجود در آن
- آشنایی با نرم افزار EndNote و ایجاد یک کتابخانه شخصی از منابع بطور عملی

شیوه ارزشیابی دانشجوی:

- آزمون در طول نیمسال تحصیلی ۲۵٪
- آزمون کتبی پایان نیمسال ۵۰٪
- انجام تکالیف ۱۵٪
- حضور و شرکت فعال در کلاس ۱۰٪

منابع اصلی:

- 1- www.medlib.ir
- 2- www.proquest.com
- 3- www.ncbi.nlm.nih.gov

آشنایی با واژه های تخصصی در علم مدیریت سلامت و کسب توانمندی و مهارت لازم جهت درک درست و دقیق مقالات و کتب مدیریت به زبان انگلیسی، نحوه نگارش مقالات علمی مدیریت پرستاری و ارائه موضوعات شفاهی مرتبط در قالب گزارشات علمی، سخنرانی، سمینار، و محاورات علمی و حرفه ای.
شرح درس:

در این درس، فراگیران ضمن آشنایی و شناخت متون و واژه های تخصصی علم مدیریت با تأکید بر مدیریت پرستاری، مهارتهای لازم را جهت درک درست و دقیق کتب تخصصی و مقالات مدیریتی کسب نموده و با چگونگی نگارش مقالات تخصصی به زبان انگلیسی به صورت عملی آشنا خواهند شد. در این میان، با توجه به تحولات حوزه تکنولوژی آموزشی و شیوه های جدید اطلاع رسانی، مطالب آموزشی به صورت همراه و در ساعات مختلف جدای از ساعت کلاسی قابل ارائه خواهد بود.

رئوس مطالب: (۳۴ ساعت)

❖ ساختار جمله و نحوه چینش عناصر اصلی در آن جهت انتقال معنی

- نقش اسم و جایگاه های آن در جمله؛

- انواع روابط اسمی در زبان انگلیسی؛

- انواع فعل؛

- الزامات ساختار جمله با توجه به نوع فعل؛

- مفهوم Phrase و Clause؛

- بند اصلی (پایه) و فرعی (پیرو)؛

- انواع جمله؛

- نقش متقابل ساختار جمله با معنی؛

- الگوهای اساسی نگارش جمله.

❖ مفهوم پاراگراف و علل شکل گیری آن

- نشانه های پاراگراف؛

- ایده اصلی یا مرکزی در پاراگراف؛

- جایگاه ایده اصلی در پاراگراف؛

- ویژگی های پاراگراف های متون علمی؛

- ایده اصلی در پاراگراف های متون علمی؛

- اهمیت شناخت ایده اصلی در هر پاراگراف.

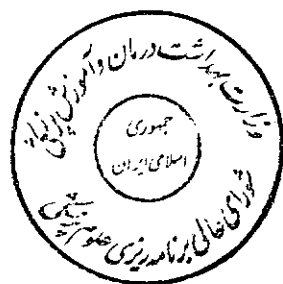
❖ ویژگی های متون، مقالات، سخنرانی ها و سمینارهای علمی

- انواع مجلات علمی؛

- موضوع Brevity و Clarity؛

- قالب بندی مقالات پژوهشی؛

- سبک های مختلف مجلات تخصصی در انتشار مقالات؛

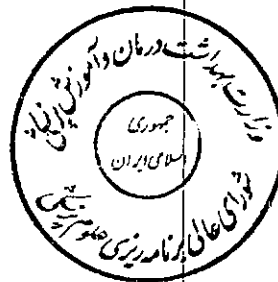
- نویسندگان علمی و تنظیم مطالب جهت نگارش مقالات؛
- تنظیم سخنرانی ها و انواع ارائه ای شفاهی در مجامع مختلف علمی؛
- تازه های تخصصی در قالب خواندن مقالات
- ارائه موضوعات مرتبط به صورت شفاهی.

شیوه ارزیابی دانشجویان:

ارزیابی تکوینی و تراکمی از طریق خواندن و تمرین عملی در هر جلسه کلاسی با کمک آخرین متون و مقالات تخصصی مدیریت با تأکید بر مدیریت پرستاری صورت خواهد گرفت. به علاوه، در هر جلسه مطالبی در قالب پخش گزارشات علمی و بحث آزاد و نظرخواهی از دانشجویان به زبان انگلیسی صورت می گیرد. امتحان نهایی درس جهت ارزیابی میزان درک درست و دقیق متون علمی و نگارش صحیح جملات صورت خواهد گرفت.

منابع اصلی درس:

- ۱- تازه ترین مقالات در مجلات تخصصی مدیریت و مدیریت پرستاری؛
- ۲- گزارشات علمی و تخصصی برحسب جذابیت و جلب انگیزه از سایت های معتبر اینترنت؛
- 3- Arnaudet, M. and Barrett, M. Paragraph Development. Prentice-Hall Inc.- Last Edition
- 4- Shertzer, M. The Elements of Grammar. Macmillan Publishing Co.- Last Edition
- 5- Greenbaum, S. and Quirk, R. A Student's Grammar of the English Language. Longman Group- Last Edition
- 6- Strunk, W. The Elements of Style. Macmillan Publishing Co- Last Edition
- 7- Wilkins, D. A. Linguistics in Language Teaching. Edward Arnold- Last Edition

کد درس : ۰۴

نام درس: مدیریت مراقبت مبتنی بر شواهد بر اساس نظریه‌های پرستاری

پیش نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۳ واحد (۲ واحد نظری-۱ واحد کارآموزی)

نوع واحد: نظری-کارآموزی

هدف کلی درس:

در این درس دانشجویان خواهند توانست انواع نظریه‌ها و الگوهای مهم در رشته پرستاری را توضیح داده و با توجه به اهمیت مدیریت و انتقال دانش در سازمان و عملکرد مبتنی بر شواهد، ضرورت بکارگیری نظریه‌ها و الگوهای پرستاری را در عرصه‌های مختلف و در مدیریت امور پرستاری تشریح نمایند.
شرح درس:

رشته پرستاری حاصل رویکرد علمی و ارائه نظریه‌هایی است که در تولید دانش پرستاری نقش اساسی دارند و نظریه‌ها و الگوهای پرستاری، به مدیران پرستاری کمک خواهد کرد تا با بکارگیری آن، در جهت ارتقای کیفیت خدمات پرستاری تلاش نمایند. مدل‌های مدیریت دانش، ابزارها و فناوری‌های مدیریت دانش، مراحل مدیریت دانش، مفاهیم عملکرد مبتنی بر شواهد و گام‌های اجرایی آن در بکارگیری این نظریه‌ها در تولید دانش و ارتقاء خدمات پرستاری نقش مهمی خواهند داشت.

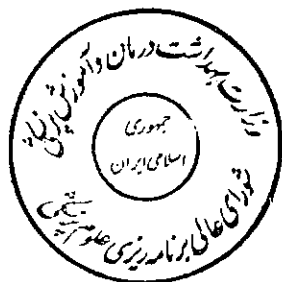
رئوس مطالب : (۸۵ ساعت)

الف- نظری (۳۴ ساعت)

- مفهوم نظریه و الگوهای پرستاری
  - مشخصات اصلی یک نظریه و ارتباط الگو و نظریه
  - کاربرد فرآیند پرستاری در ارائه خدمات پرستاری
  - نظریه پردازان و مدل‌های پرستاری (نایتینگل، Roy, Orem, Peplau, Johnson و King ...)
  - مهمترین مفاهیم پرستاری و کاربرد آن‌ها در ارائه مراقبت با کیفیت
  - کلیات و مفاهیم مدیریت دانش
  - اصول مدیریت دانش
  - مدل‌های مدیریت دانش
  - پیاده‌سازی، استقرار و ارزیابی مدیریت دانش
  - کلیات و مفاهیم عملکرد مبتنی بر شواهد
  - گام‌های فرآیند عملکرد مبتنی بر شواهد
  - منابع عملکرد مبتنی بر شواهد در خدمات و مدیریت پرستاری
  - اهمیت استفاده از شواهد در عملکرد پرستاری
- ب- کارآموزی (۵۱ ساعت)

چهار شیفت صبح- سه شیفت عصر - یک شیفت شب

دانشجویان موظفند ضمن حضور فعال در عرصه‌های خدمات پرستاری، کاربرد مدل‌های مدیریت دانش را در بکارگیری نظریه‌های پرستاری در ارائه خدمات و نیز استفاده از بهترین شواهد در ارتقاء خدمات پرستاری تجربه نمایند.

شیوه ارزیابی دانشجو:

الف: ارزشیابی نظری

- ارزیابی فعالیت ها و تکالیف و حضور فعال دانشجو در کلاس در بررسی مفاهیم درس

- ارائه خلاصه کارت های مربوط به مرور بر متون مرتبط با مفاهیم یادشده در درس

- انجام آزمون های تکوینی و نهایی

ب- ارزشیابی کارآموزی

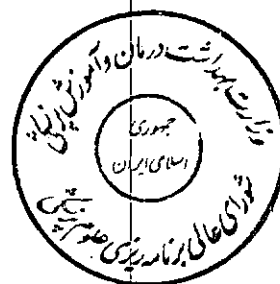
- ارائه یک فرایند پرستاری در راستای بکارگیری مفاهیم مورد نظر در ارتباط با مفاهیم پرستاری برای بیماران و

مددجویان جهت برنامه ریزی مدیریت مراقبت در بخش

- ارائه یک برنامه اجرایی در راستای بکارگیری عملکرد مبتنی بر شواهد برای مدیریت مراقبت در بخش

منابع اصلی درس:

- 1- Alligood, M.R. and Tomy, A.m. Nursing Theory Utilization & Application -Last Edition
- 2- Bernadette Mazurek Melnyk, Ellen Fineout-Overholt. Evidence-Based Practice in Nursing & Healthcare, a Guide to Best Practice. Wolters Kluwer Health | Lippincott Williams & Wilkins- Last Edition
- 3- Chin & Kramer. Integrated Theory & Knowledge Development in Nursing- Last Edition
- 4- Johnson, B.M. and Webber, P.B. An Introduction to Theory and Resonning in Nursing. Lippincott Williams & Wilkins- Last Edition
- 5- Lorri Zipperer. Knowledge Management in Healthcare. Gower Publishing. -Latest Edition
- 6- Mosby, Elsevier- Last Edition
- 7- Rona F. Levin, Harriet R. Feldman. Teaching Evidence-Based Practice in Nursing, A Guide for Academic and Clinical Settings. Springer Publishing Company- Last Edition
- 8- Sue Hignett, Emma Crumpton, Sue Ruszala, Pat Alexander, Mike Fray and Brian Fletcher. Evidence-Based Patient Handling; Tasks, Equipment and Interventions. Routledge Taylor & Francis Group- Last Edition

کسب شناخت در مورد نظریه ها و اصول نوین مدیریت و شناخت سازمانهای بهداشتی و درمانی و نحوه بکارگیری اصول مدیریت در آنها
شرح درس:

در این درس اصول و مبانی مدیریت نوین و نظریه های کلی آن مورد بحث واقع شده و نحوه بکارگیری آن ها در سازمانهای بهداشتی و درمانی به ویژه در خدمات پرستاری آموزش داده می شود.
رئوس مطالب نظری (۳۴ ساعت):

- تاریخچه اداره امور خدمات بهداشتی - درمانی
- ویژگی های سازمان های بهداشتی - درمان به عنوان یک سیستم
- شبکه تصمیم گیری در سازمان های بهداشتی - درمانی به عنوان یک سیستم
- وظایف مدیران در سیستم های بهداشتی - درمانی
- تئوریه‌ها و نظریه های نوین مدیریت و کاربرد آنها در پرستاری
- مقدمات و فرایند برنامه ریزی (فلسفه ، ماموریت، اهداف و طرحهای اجرایی)
- ساختارهای سازمانی در واحد پرستاری
- فرایند ارتباطات سازمانی
- بودجه بندی و مدیریت امور مالی در واحد پرستاری
- هدایت ، هماهنگی و نظارت بالینی
- رهبری، تمایز مدیریت با رهبری
- انواع نظریه‌های رهبری
- سبک‌های رهبری
- سبک‌های نوین رهبری (رهبری اخلاقی، رهبری معنوی)

شیوه ارزشیابی دانشجو:

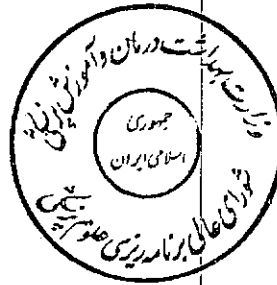
- شرکت فعال دانشجو در فرآیند یادگیری و یاددهی
- انجام آزمون تکوینی و نهایی در راستای اهداف شناختی درس

منابع اصلی درس:

- ۱- تحول و توسعه سازمان: توماس جی کامینگز، کریستوفر جی، مترجم: کوروش برار پور، انتشارات:فراز اندیشه سبز آخرین چاپ
- ۲- نظریه های نوین در مدیریت و توسعه، ویلیام جی. دایر، مترجم: غلامرضا طالقانی، انتشارات: علم و ادب - آخرین چاپ
- ۳- نظریه های نوین سازمان و مدیریت، پیتر دراگر، مترجم: محسن قدمی، انتشارات:موسسه فرهنگی هنری پیام فردا آخرین چاپ

۴- نظریه های نوین مدیریت (مبانی نظری و تجربی)، تالیف دکتر یدالله مهرعلی زاده، انتشارات دانشگاه شهید چمران اهواز آخرین چاپ

- 5- Finkelman, AW . Leadership and Management in Nursing, New Jersey: Pearson and Prentice Hall-Last Edition
- 6- Gopee N. Galloway J. leadership and management in health care. New Delhi. SAGE publishing- Last Edition
- 7- Joint Commission Resources (JCR). Issues and strategies for nurse leaders: meeting hospital college today -Last Edition.
- 8- Marquis, BL, Huston CJ. Leadership Roles and Management Functions in Nursing. Philadelphia: Lippincott- Last Edition
- 9- Swansburg RC & Swansburg RJ. Introduction to management and leadership for nurse managers. London: Jones & Bartlett publisher- Last Edition
- 10- Tommy M A. Guide to Nursing Management and Leadership. St. Louis: Mosby-Last Edition

نام درس: جامعه‌شناسی و مدیریت رفتار سازمانی

پیش نیاز یا همزمان: نظریه‌های نوین مدیریت و رهبری در پرستاری

تعداد واحد: ۳ واحد (۲ واحد نظری-۱ واحد کارآموزی)

نوع واحد: نظری- کارآموزی

هدف کلی درس:

کسب شناخت در مورد مدیریت رفتار سازمانی و کاربرد آن در مدیریت پرستاری در مراکز بهداشتی، درمانی و توانبخشی

هدف:

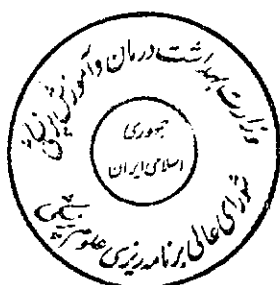
کسب شناخت نسبت به مفاهیم اولیه جامعه‌شناسی و روانشناسی، نحوه کاربرد اصول و مفاهیم آن و درک جامعه‌شناسی و روانشناسی در مدیریت سازمان‌ها بخصوص سازمانهای بهداشتی درمانی با تاکید بر ساختار و فرهنگ مدیریت سلامت در پرستاری و بیمارستان

شرح درس:

در این درس اصول و مبانی مدیریت رفتار سازمانی و تفاوت‌های فردی و نیروی کار در سازمان، انگیزش، ارتباطات، پویایی گروه، قدرت و سیاست، فنون رفتار سیاسی، مدیریت استرس، مدیریت و رهبری تغییر، مدیریت تعارض و فرهنگ و جو سازمانی مورد بحث قرار می‌گیرد. در این درس ضمن آشنایی و شناخت فراگیران نسبت به فرایند شکل‌گیری فرهنگ سازمانی و نحوه شکل‌گیری گروهها در سازمان، سازمان‌ها بعنوان یک نهاد اجتماعی در ابعاد گروه، و مسائل مربوط به پویایی گروه‌ها در سازمان، طراحی ساختار سازمان بر اساس شناخت عوامل اجتماعی درون سازمانی فردی و گروهی، و اصول و مبانی فرهنگ سازمانی مورد بحث قرار می‌گیرد.

رئوس مطالب: (۸۵ ساعت)

الف- نظری (۳۴ ساعت)

- جامعه‌شناسی گروه

- خصوصیات سیستم‌های اجتماعی

- روانشناسی سازمانی

- روانشناسی ارتباطات

- روانشناسی محیط

- هوش سازمانی / معنوی / فرهنگی / اجتماعی / هیجانی

- اصول و مبانی رفتار سازمانی

- رفتار سازمانی و مدیران

- تفاوت و گوناگونی نیروی کار در سازمان‌ها

- تفاوت‌های فردی (تیپ‌های شخصیتی، نگرش، کاربردهای فرآیند ادراک در سازمان، فرآیند یادگیری)

- انگیزش

- طراحی شغلی و پویایی نقش

- نظام ارزیابی عملکرد کارکنان، اهداف، مبانی و روش‌های ارزیابی عملکرد کارکنان

- ارتباطات سازمانی و پرورش اطلاعات

- مبانی رفتار گروه یا پویایی‌های گروهی

- قدرت و وابستگی

- مدیریت رفتار سیاسی در سازمان

- مدیریت تعارض و استراتژی‌های مذاکره
  - فشار عصبی یا استرس ناشی از کار
  - فرهنگ سازمانی و جو سازمانی
  - مدیریت تغییر در سازمان
  - رهبری برای تغییر (LFC)
  - مدیریت جلسه و جلسات اثربخش
  - ب- کارآموزی یک واحد (۵۱ ساعت)
- چهار شیفت صبح- سه شیفت عصر- یک شیفت شب

شیوه ارزشیابی دانشجو:

الف- ارزشیابی نظری:

- شرکت فعال دانشجو در فرآیند یادگیری و یاددهی

- انجام آزمون تکوینی و نهایی در راستای اهداف شناختی درس

ب- ارزشیابی کارآموزی

ارائه پروژه‌های عملیاتی که دانشجو با حضور در عرصه‌های بالینی در راستای بکارگیری اصول جامعه‌شناسی و رفتار سازمانی در مدیریت پرستاری انجام شده باشد.

منابع اصلی درس:

- ۱- جامعه‌شناسی سازمان‌ها. گلابی، سیاوش. آخرین چاپ
- ۲- جامعه‌شناسی سازمان‌ها و توان سازمانی، گلشن فومنی، محمدرسول. انتشارات دوران، آخرین چاپ
- ۳- جامعه‌شناسی و تجزیه و تحلیل سازمانی: عناصر جامعه‌شناختی حیات سازمانی، گیبس، بارل، آخرین چاپ
- ۴- روانشناس کار سازمانی. غضنفری. موسسه علمی دانش پژوهان بدیم. آخرین چاپ
- ۵- رویکرد جامعه‌شناختی به سازمان: قلی‌پور، آرین‌پور، انتشارات سمت. آخرین چاپ
- ۶- کاربرد یافته‌های روانشناختی، دلخوش. محمد تقی. آخرین چاپ.
- 7- Finkelman, AW. Leadership and Management in Nursing, New Jersey: Pearson and Prentice Hall- Last Edition
- 8- Gopee N. Galloway J. Leadership and Management in Health Care New Delhi. SAGE publishing Last Edition
- 9- Marquis, BL, Huston CJ. Leadership Roles and Management Functions in Nursing. Philadelphia: Lippincott- Last Edition
- 10- Swansburg RC & Swansburg RJ. Introduction to Management and Leadership for Nurse Managers. London: Jones & Bartlett publisher- Last Edition
- 11- Tommy M A. Guide to Nursing Management and Leadership. St. Louis: Mosby- Last Edition

کد درس : ۰۷

نام درس: برنامه ریزی راهبردی و عملیاتی در پرستاری

پیش نیاز یا همزمان: نظریه های نوین مدیریت و رهبری در پرستاری

تعداد واحد: ۲ واحد (۱ واحد نظری-۱ واحد کارآموزی)

نوع واحد: نظری-کارآموزی

هدف کلی درس:

کسب شناخت نسبت به فرایند برنامه ریزی راهبردی و عملیاتی، مراحل و فرایند اجرایی آن و توانمندسازی فراگیران برای استفاده از آن در جهت ارتقای کیفیت خدمات پرستاری

شرح درس:

در این درس فراگیران با فرایند برنامه ریزی راهبردی و عملیاتی آشنا شده و تفاوت آن را با سایر برنامه ریزی های رایج درک می کنند و ضمن آشنایی با شیوه ها با الگوهای برنامه ریزی استراتژیک، مهارت لازم را در زمینه نحوه اجرای استراتژی ها در حد تسلط کسب می نمایند.

رئوس مطالب (۶۸ ساعت)

الف- نظری (۱۷ ساعت)

- سیر تکاملی مفهوم استراتژی
  - اصول و مفاهیم مبانی مدیریت راهبردی
  - سطوح مختلف برنامه ریزی (استراتژیک، میانی و عملیاتی)
  - سطوح استراتژی
  - جایگاه سازمانی برنامه ریزی استراتژیک
  - برنامه ریزی استراتژیک و فرآیند اجرا
  - الگو های برنامه ریزی استراتژیک
  - اجرا، ساختار و نهادینه کردن استراتژی
  - برنامه ریزی عملیاتی و فرآیند اجرای آن
  - چگونگی تدوین خط مشی و رویه ها
  - مزایا و محدودیت های برنامه ریزی
  - اصول و مبانی آینده پژوهی و آینده نگاری
- ب: یک واحد کارآموزی (۵۱ ساعت)

چهار شیفت صبح- سه شیفت عصر - یک شیفت شب

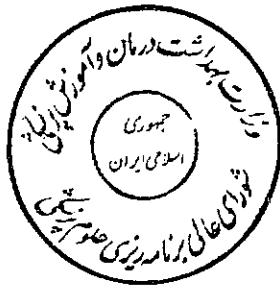
دانشجویان موظفند ضمن حضور فعال در عرصه های خدمات پرستاری به تدوین و نقد برنامه های راهبردی و عملیاتی، خط مشی ها در حیطه خدمات پرستاری، در راستای مفاهیم درسی و اصول متناسب با محیط خاص بپردازند تا تجارب لازم را برای برنامه ریزی مدیریت بخش ها در راستای برنامه های استراتژیک کسب نمایند.

شیوه ارزشیابی دانشجو:

الف: ارزشیابی نظری

- ارزیابی فعالیت ها و تکالیف و حضور فعال دانشجو در کلاس در بررسی مفاهیم درس

- انجام آزمون های تکوینی و نهایی

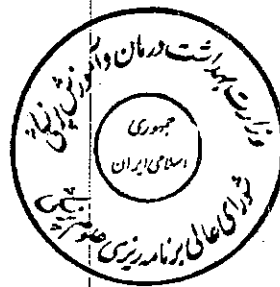

ب: ارزشیابی کارآموزی:

- دانشجویان موظفند در راستای مفاهیم دروس نظری یک پروژه عملیاتی را در طول ترم تحصیلی خود برای برنامه ریزی برطبق یک الگو در جهت بهبود و توسعه خدمات پرستاری انتخاب و آن را بصورت کتبی گزارش نمایند.

منابع اصلی درس:

- 1- Blais K K. Hayes JS. Professional nursing practice: Concepts and perspectives. New Jersey: Prentice Hall Company- Last Edition
- 2- Carrol P. Nursing leadership and management: A practical guide. Cengage Learning Publisher-Last Edition
- 3- Chambers Clark C. Creative nursing leadership and management-Last Edition
- 4- London: Jones & Bartlett publisher-Last Edition
- 5- Finkelman, AW. Leadership and Management in Nursing, New Jersey: Pearson and Prentice Hall. Last Edition
- 6- Grossman S. Valiqa T. The new leadership challenge: Creative the future of nursing. Philadelphia: F.A. Davice Company-Last Edition
- 7- Jones K. Nursing leadership and management: Theories, process and practice. Philadelphia: F.A. Davice Company- Last Edition
- 8- Marquis, BL, Huston CJ. Leadership Roles and Management Functions in Nursing. Philadelphia: Lippincott- Last Edition
- 9- Tommy M A. Guide to Nursing Management and Leadership. St. Louis: Mosby-Last Edition

پیش نیاز یا همزمان: نظریه‌های نوین مدیریت و رهبری در پرستاری

تعداد واحد: ۳ واحد (۲ واحد نظری-۱ واحد کارآموزی)

نوع واحد: نظری- کارآموزی

هدف کلی درس:

کسب شناخت از فرایند مدیریت منابع انسانی و چگونگی جذب، حفظ و نگهداری نیروی انسانی با توجه به اصول هدایت و رهبری در سازمان و کاربرد آن در پرستاری، همچنین کسب شناخت در مورد اصول کارآفرینی و برنامه ریزی کسب و کار کوچک در ارائه خدمات پرستاری به نحوی که دانشجو قادر باشد با استفاده از این اصول، در راستای حرفه ای شدن پرستاری، برنامه ریزی مناسب جهت ارائه خدمات کارآفرینانه پرستاری گام بردارد.

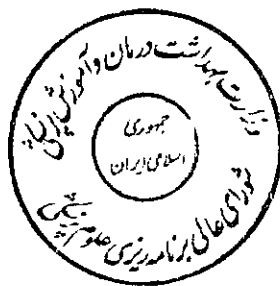
شرح درس:

در این درس اصول و مبانی مدیریت منابع انسانی و نظریه های تامین، تعدیل و نگهداری نیروی انسانی، تئوری‌های هدایت و رهبری و توانمندسازی نیروی انسانی و استفاده بهینه از نیروی انسانی مورد بحث قرار می‌گیرد.

رئوس مطالب (۸۵ ساعت):

الف - نظری (۳۴ ساعت)

- کلیات مدیریت منابع انسانی: تعریف، ماهیت، وظایف و تاریخچه مدیریت منابع انسانی
- نظام جبران خدمت: حقوق و مزایا شامل تئوری‌های خرد و کلان، جبران خدمت و نظریه‌های عمده پرداخت دستمزد، روش‌های طراحی، تحلیل، ارزشیابی و طبقه‌بندی مشاغل
- نظام تأمین و تعدیل نیروی انسانی
- برنامه‌ریزی نیروی انسانی، روش‌های برآورد، عرضه و تقاضای نیروی انسانی
- فرآیند کاریابی و کارمندیابی (عوامل مؤثر در کارمندیابی، مراحل کارمندیابی، منابع کارمندیابی، فرآیند انتخاب نیروی انسانی، فرآیند اجتماعی کردن نیروی انسانی)
- نظام بهسازی و توانمندسازی منابع انسانی (فرآیند آموزش کارکنان، نظریه‌های یادگیری، روش‌های آموزش کارکنان، آموزش‌های ضمن خدمت کارکنان)
- نظام حفظ و نگهداری منابع انسانی
- ملاحظات ایمنی در محیط کار، مدیریت ایمنی در محیط کار، روش‌های بهداشت و درمان، معاینات پزشکی، تربیت بدنی و برنامه‌های رفاهی کارکنان، بیمه و بازنشستگی
- نظام کاربرد منابع انسانی
- نظام پاداش، انضباط و اصلاح رفتار نامطلوب کارکنان
- نظام روابط کار (تئوری‌های روابط کار، شرایط درون و بیرون سازمانی در روابط کار، فرآیند نظام و روابط کار)
- کارآفرینی و بازاریابی در خدمات سلامت جامعه
- رهبری و کارآفرینی
- ضرورت خلاقیت و نوآوری در سازمان های نوآور
- نقش محیط در رشد و تقویت کارآفرینان
- تکامل کارآفرینی
- تعامل اقتصاد و فرهنگ در کارآفرینی
- مدیریت و برنامه ریزی کسب و کارهای کوچک در ارائه خدمات پرستاری
- سازمان های نوآور بهداشتی درمانی

- رویکردهای جدید در آموزش کارآفرینی
  - معیارهای تصمیم گیری و مدیریت خطر در کارآفرینی
  - رویکردها و مدل های کارآفرینی
  - سیاستگذاری در کسب و کار
  - بازاریابی و نظریه های مربوطه
  - تحقیق در بازاریابی سلامت و استراتژیهای بازاریابی سلامت
- ب- کارآموزی (۵۱ ساعت)

چهار شیفیت صبح- سه شیفیت عصر- یک شیفیت شب

دانشجویان موظفند ضمن حضور فعال در عرصه های خدمات پرستاری به بررسی و تحلیل مشاغل مرتبط با نظام سلامت و رویکردهای گزینش و حفظ نیروی پرستاری بپردازند.

شیوه ارزشیابی دانشجو:

الف- ارزشیابی نظری:

- شرکت فعال دانشجو در فرآیند یادگیری و یاددهی

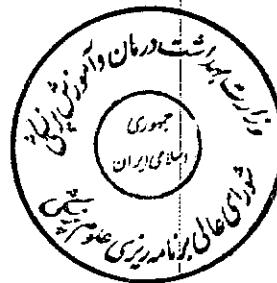
- انجام آزمون تکوینی و نهایی در راستای اهداف شناختی درس

ب- ارزشیابی کارآموزی

ارائه پروژه های عملیاتی که دانشجو با حضور در عرصه های بالینی در راستای بکارگیری اصول مدیریت منابع انسانی و کارآفرینی در پرستاری انجام شده باشد.

منابع اصلی درس:

- 1- Daly j. Jackson D. Speedy S. Nursing leadership Elsevier health Services- Last Edition
- 2- Drucker, P. Introduction and Entrepreneurship- Last Edition
- 3- Finkelman, AW. Leadership and Management in Nursing, New Jersey: Pearson and Prentice Hall. Last Edition
- 4- Marquis, BL, Huston CJ. Leadership Roles and Management Functions in Nursing. Philadelphia: Lippincott- Last Edition
- 5- Swansburg RC & Swansburg RJ. Introduction to management and leadership for nurse managers. London: Jones & Bartlett publisher- Last Edition
- 6- Tommy M A. Guide to Nursing Management and Leadership. St. Louis: Mosby-Last Edition

آشنا نمودن دانشجویان با اصول و مبانی اخلاق حرفه ای، معنویت، سلامت معنوی، مراقبت های معنوی، قوانین و مقررات و کاربرد آن در مدیریت و رهبری پرستاری، ارزش های اخلاقی و کرامت انسانی و بکار گیری آن ها در محیط های کاری و نحوه تصمیم گیری های اخلاقی در ارائه خدمات مراقبتی از بیماران، به منظور ارتقاء کیفیت مراقبت های پرستاری به مددجویان.

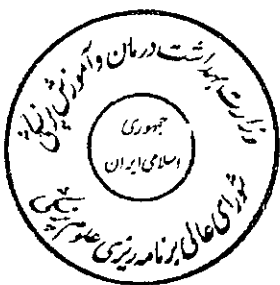
شرح درس:

این درس مبانی نظری و مهارتهای لازم برای اقدامات اخلاقی در مراقبت های پرستاری و مدیریت و رهبری خدمات و برقراری ارتباط حرفه ای را براساس ارزش های انسانی فراهم می کند. در این درس فراگیران با نحوه حمایت از حقوق کارکنان علاوه بر حقوق مددجویان و خانواده آنها آشنا شده و راه های توسعه اعمال اخلاقی و قانونی را در پرستاری فرا می گیرند. در این درس علاوه بر بررسی ماهیت موضوعات اخلاق پرستاری، نظریه های اخلاقی مورد بررسی قرار گرفته و جنبه های اخلاقی اعمال و ارتباطات حرفه ای و قانونی در پرستاری تجزیه و تحلیل می شود.

رئوس مطالب (۶۸ ساعت)

الف - نظری (۱۷ ساعت)

- جنبه های تاریخی و مبانی فلسفی و نظری اخلاق پرستاری
- اصول اخلاق زیستی و کاربرد های آن در مدیریت پرستاری
- دیدگاه های اخلاقی در مدیریت پرستاری
- حقوق ارائه دهندگان و گیرندگان خدمات سلامت
- بیانیه ها و کدهای عملکرد اخلاقی
- الگوهای تصمیم گیری اخلاقی با در نظر گرفتن روابط انسانی و رویکرد میان رشته ای
- تحلیل راه های توسعه عملکرد اخلاقی در پرستاری
- ارزش های اخلاقی و کرامت انسانی در محیط های کاری خدمات سلامت
- حساسیت اخلاقی، شجاعت اخلاقی و معنوی و هوش اخلاقی و معنوی
- دیدگاه های قانونی در مدیریت پرستاری
- مراجع قضایی و انتظامی در پرستاری
- قوانین و مقررات در پرستاری
- صلاحیت حرفه ای پرستاری و قوانین مرتبط با آن
- حقوق بیمار و پرستار
- اخلاق کاربردی در مدیریت پرستاری
- جنبه های اخلاقی تصمیم گیری در موارد احتضار و پایان عمر با تاکید بر اسناد بالادستی کشور
- تعارض / تضاد منافع گروه درمانگران (پزشک/پرستار و سایر تیم درمان) و چگونگی مدیریت تضاد منافع
- شرایط استاندارد در اخذ رضایت نامه شفاهی و کتبی از بیمار و خانواده بیمار
- اصل احترام متقابل حرفه ای بین درمانگران و مراقبین تیم درمان (ارتباطات انسانی پزشک-پرستار، پرستار-پرستار، پرستار-مربی پرستاری، پرستار-فراگیر پرستاری، پرستار-فراگیر پزشکی و ...)

- اصل پاسخگویی و مسئولیت پذیری در درمان و مراقبت در حل تعارضات اخلاقی
- منشور تعهد و رفتار حرفه ای در پرستاری (Code of Conduct)
- آئین اخلاق پرستاری جمهوری اسلامی ایران (Iranian Code of Ethics)
- ساختار و عملکرد کمیته های اخلاق بیمارستانی/ سازمانی/ دانشگاهی/ وزارت بهداشت
- منشور حقوق بیمار/مددجو و منشور حقوق پرستار

ب- کارآموزی (۵۱ ساعت)

دانشجویان موظفند ضمن حضور فعال در عرصه های خدمات پرستاری به بررسی نحوه بکارگیری اصول اخلاقی و قانونی در مدیریت پرستاری بپردازند. بازدید از حیطه های مرتبط نظیر پزشکی قانونی، نظام پرستاری و کمیته های اخلاق بیمارستانی ضروری است.

چهار شیفت صبح- سه شیفت عصر - یک شیفت شب

شیوه ارزشیابی دانشجویان:

الف- ارزشیابی نظری

- حضور فعال و مشارکت در کلاس

- ارائه سمینار

- مطالعه مقالات و ارائه در مباحث کلاسی

- مشارکت در طراحی و تحلیل سناریوهای اخلاقی و ارائه گزارش

- آزمون پایان ترم

ب- ارزشیابی کارآموزی

طراحی، برنامه ریزی و بکارگیری اصول اخلاقی و قانونی در عرصه های مختلف مرتبط با نظام سلامت

منابع اصلی درس:

- ۱- اشرفی، منصور. اخلاق پزشکی و سوءرفتار حرفه ای. دانشگاه علوم پزشکی ایران. آخرین چاپ
- ۲- بحارالانوار
- ۳- جویدین ورنا. اخلاقیات در پرستاری: ارتباط مراقبتی همراه با کدهای عملکرد حرفه ای. ترجمه: جولایی، سودابه. دهقان نیری، ناهید. وزارت بهداشت، معاونت سلامت- دفتر امور پرستاری. آخرین چاپ
- ۴- رساله حقوق امام سجاد علیه السلام
- ۵- قرآن کریم
- ۶- لاریجانی، باقر. پزشک و ملاحظات اخلاقی ج ۱ و ۲. تهران: انتشارات برای فردا. آخرین چاپ
- ۷- مجله اخلاق و تاریخ پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران
- ۸- نهج البلاغه
- ۹- نهج الفصاحه

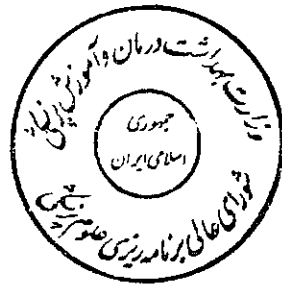
10-Fry ST, Johnston M-J. Ethics in Nursing Practice: a Guide to Ethical Decision Making. United Kingdom: Blackwell -Last Edition

11-Guido GW. Legal and Ethical Issues in Nursing. Upper saddle River Pearson- Prentice Hall- Last Edition

12-Hendrick J. Law and Ethics in Children's Nursing. Kingdom: Wiley- Blackwell- Last Edition

- 13- Hosmer, LR. The Ethics of Management. Mc Graw Hill Publication, Australia & New Zeland- Last Edition
- 14- Sachedina A., Islamic Biomedical Ethics, Principles and Application. Oxford University Press- Last Edition
- 15- Thompson I.E., Melia K.M., Boyd Kenneth M., Horsburgh D. Nursing Ethics. Edinburgh: Churchill Livingstone- Last Edition
- 16- Tschudin V. Ethics in Nursing: the Caring Relationship. Edinburgh: Butter Worth-Heinemann- Last Edition
- 17- Westrick SJ, Dempki K. Essentials of nursing law and ethics. Boston: Jones and Bartlett- Last Edition

کد درس: ۱۰

نام درس: الگوهای کیفیت و اعتباربخشی خدمات پرستاری

پیش نیاز یا همزمان: نظریه های نوین مدیریت و رهبری در پرستاری - برنامه ریزی راهبردی و عملیاتی در پرستاری

تعداد واحد: ۳ واحد (۲ واحد نظری - ۱ واحد کارآموزی)

نوع واحد: نظری - کارآموزی

هدف کلی درس:

دانشجویان در این درس ضمن شناخت الگوهای کیفیت، با مبانی و اصول مدیریت کیفیت آشنا شده و توانمندی لازم را برای بهره گیری از نظریه های کنترل کیفیت و استانداردهای مراقبت برای ارتقاء سطح کیفیت و بهره وری خدمات پرستاری کسب می نمایند.

شرح درس:

اصول و مبانی کیفیت در سازمان ها و روش های کنترل، ارزیابی و بهبود مداوم کیفیت خدمات در سه بعد ساختار، فرآیند و برآیند با تاکید بر کیفیت خدمات پرستاری، اعتباربخشی خدمات و نحوه ارائه خدمات مدجوجو محور در این درس مورد بحث و تحلیل قرار خواهد گرفت.

رئوس مطالب (۸۵ ساعت)

الف - نظری (۳۴ ساعت)

- اصول، مبانی و مفاهیم کیفیت در سازمان
  - نظریه ها و الگوهای کیفیت در سازمان
  - فرآیندهای بهبود کیفیت در خدمات پرستاری
  - مدیریت و استراتژی های بهره وری خدمات پرستاری
  - مدیریت کنترل کیفیت و پیشگیری از خطرات بیمارستانی
  - حساسرسی یا ممیزی بالینی در مراقبت های پرستاری
  - اثربخشی بالینی و مراقبت پرستاری مبتنی بر شواهد
  - ارزشیابی خدمات پرستاری
  - اصول و فرآیند اعتباربخشی در نظام سلامت و پرستاری
- ب- کارآموزی (۵۱ ساعت)

چهار شیفت صبح - سه شیفت عصر - یک شیفت شب

دانشجویان موظفند ضمن حضور فعال در عرصه های خدمات پرستاری به تدوین برنامه ریزی های ضروری در راستای اجرای استاندارد های مراقبت، مفاهیم و اصول کنترل کیفیت خدمات متناسب با محیط خاص پردازند تا مهارت لازم برای نحوه کنترل و ارزشیابی خدمات پرستاری کسب نمایند.

- بررسی محیط های بالینی جهت ممیزی ساختاری، فرایندی و برآیندهای بالینی در مراقبت پرستاری

شیوه ارزشیابی دانشجویان:

الف: ارزشیابی نظری

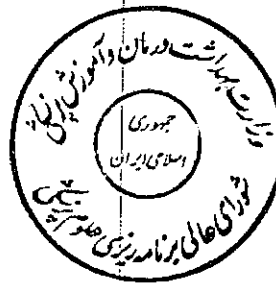
- ارزشیابی فعالیت ها و تکالیف و حضور فعال دانشجویان در کلاس در بررسی مفاهیم درس
- ارائه ژورنال کلاب های مرتبط با مفاهیم یاد شده در درس
- انجام آزمون های تکوینی و نهایی

- ارائه یک الگوی مدیریت کیفیت و ارزشیابی محیط بالینی مراکز ارائه خدمات بهداشتی و درمانی و برنامه ریزی جهت کنترل کیفیت خدمات پرستاری آن که بصورت پروژه های عملیاتی ارائه می شود.
- تجزیه و تحلیل پروژه های کارآموزی در حیطه های مختلف مربوط به ممیزی بالینی

منابع اصلی درس:

- ۱- اعتبار بخشی بیمارستان ها در ایران. انتشارات وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی آخرین چاپ
- ۲- رشیدیان آرش. حاکمیت خدمات بالینی. تهران: مرکز توسعه سیاست های دانشگاهی در نظام سلامت. دانشگاه علوم پزشکی تهران آخرین چاپ
- ۳- دهقان نیری ناهید و صالحی تهمینه. اصول مدیریت پرستاری. نشر بشری. آخرین چاپ.
- 4- Chambers Clark C. Group leadership skills. Philadelphia: W.B. Sanders Company-Last Edition
- 5- Finkelman, AW. Leadership and Management in Nursing, New Jersey: Pearson and Prentice Hall. Last Edition
- 6- Marquis, BL, Huston CJ. Leadership Roles and Management Functions in Nursing. Philadelphia: Lippincott- Last Edition
- 7- Roussel L. Management and leadership for nurse administrator. London: Jones & Bartlett publisher. Last Edition
- 8- Tommy M A. Guide to Nursing Management and Leadership. St. Louis: Mosby- Last Edition

کد درس: ۱۱

نام درس: مدیریت مراقبت های خاص پرستاری

پیش نیاز یا همزمان: مدیریت مراقبت مبتنی بر شواهد بر اساس نظریه های پرستاری-جامعه شناسی و مدیریت رفتار سازمانی

تعداد واحد: ۲ واحد (۱ واحد نظری- ۱ واحد کارآموزی)

نوع واحد: نظری- کارآموزی

هدف کلی درس:

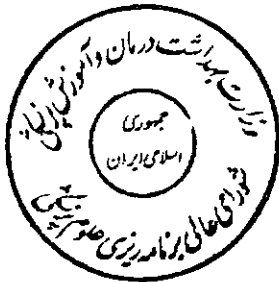
آشنایی با نحوه مدیریت حل مشکل در موقعیت های ویژه، اهمیت رویکرد بررسی مداوم و پایدار بیماران نیازمند مراقبت های خاص پرستاری و مدیریت مراقبت های مبتنی بر شواهد در بیماران خاص
شرح درس:

در این درس مفاهیم بررسی بیماران بدحال و موقعیت های ویژه ارائه می شود تا دانشجویان به توانایی حل مشکل در موقعیت های ویژه دست یافته و آنها را مدیریت نمایند.

رئوس مطالب (۶۸ ساعت):

الف- نظری (۱۷ ساعت)

- بررسی بیماران بدحال و خانواده آنان
- رویکرد و روش های بررسی بیماران نیازمند مراقبت های خاص پرستاری (روان، نوزادان، کودکان، سالمندان)
- برنامه ریزی مراقبت برای بیماران بدحال و خانواده های آنان
- مدیریت درد بیماران بدحال
- مدیریت بیماران دارای مشکلات چند سیستمی
- مدیریت بیماران ترومایی
- مدیریت بیماران دچار شوک و خونریزی
- مدیریت احیای قلبی - ریوی
- مدیریت مراقبت های تسکینی
- طراحی و تدوین فرآیند انجام کار در شرایط ویژه و بحرانی
- مدیریت مراقبت های مبتنی بر شواهد در بیماران خاص
- ب- کارآموزی (۵۱ ساعت)
- چهار شیفت صبح ، سه شیفت عصر و یک شیفت شب

شیوه ارزشیابی دانشجویان:

الف- ارزشیابی نظری:

- شرکت فعال دانشجویان در فرآیند یادگیری و یاددهی

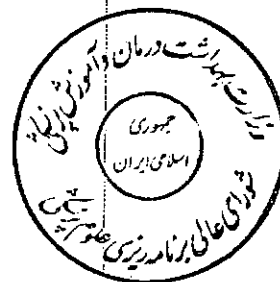
- انجام آزمون تکوینی و نهایی در راستای اهداف شناختی درس

ب- ارزشیابی کارآموزی:

ارائه یک پروژه در ارتباط با مدیریت حل مشکل در موقعیت ویژه در عرصه مورد نظر

۱- ضروریات پرستاری مراقبت‌های ویژه (AACN). جولای و برنز. ترجمه: فروزان آتشزاده شوریده و همکاران. ناشر: انتشارات جامعه‌نگر. آخرین چاپ

- 2- Bernadette Mazurek Melnyk, Ellen Fineout-Overholt. Evidence-Based Practice in Nursing & Healthcare, a Guide to Best Practice. Wolters Kluwer Health | Lippincott Williams & Wilkins- Last Edition
- 3- Brophy JR. Leadership essential for emergency medical services. London: Jones & Bartlett publisher- Last Edition
- 4- Mariane Mato, Deborah Witt Sherman. Palliative Care Nursing, Quality Care to the End of Life. Principles and Evidence for Practice. Springer Publishing Company- Last Edition
- 5- Marquis, BL, Huston CJ. Leadership Roles and Management Functions in Nursing. Philadelphia: Lippincott- Last Edition
- 6- Sheila Payne, Jane Seymour and Christine Ingleton. Palliative Care Nursing. Principles and Evidence for Practice. UK: Bell & Bain Ltd, Glasgow- Last Edition
- 7- Sue Hignett, Emma Crumpton, Sue Ruzsala, Pat Alexander, Mike Fray and Brian Fletcher. Evidence-Based Patient Handling; Tasks, Equipment and Interventions. Routledge Taylor & Francis Group- Last Edition

پیش‌نیاز یا همزمان: برنامه ریزی راهبردی و عملیاتی در پرستاری - مدیریت منابع انسانی

تعداد واحد: ۳ واحد (۲ واحد نظری - ۱ واحد کارآموزی)

نوع واحد: نظری - کارآموزی

هدف کلی درس:

آشنایی دانشجویان با شناخت مفاهیم اقتصادی و شیوه‌های کارآمدی و اثربخشی خدمات نظام سلامت بخصوص در حیطه پرستاری، با چالش‌های موجود در اقتصاد نظام سلامت، رویکردها، چالش‌ها، ایده‌های نو و راهکارهای خلاق و مؤثر به ویژه در حوزه پرستاری به منظور توسعه سلامت در قرن بیست و یکم.

شرح درس

این درس به معرفی مفاهیم پایه و اساسی اقتصاد و روش‌هایی می‌پردازد که با کمک آنها می‌توان در اداره و اصلاح نظام سلامت، و افزایش بهره‌وری استفاده کرد. همچنین مفاهیم سلامت، بازاریابی اجتماعی، نظریه‌های توسعه و توسعه نیافتگی ارائه می‌شود تا دانشجویان بتوانند به تحلیل و نقد اقتصادی نظام سلامت بپردازند.

رئوس مطالب (۸۵ ساعت)

الف - نظری (۳۴ ساعت)

- مفهوم سلامت و ارائه خدمات
- تعیین‌کننده‌های سلامت
- سهم سلامت در سبد هزینه‌های جامعه و دولت
- مراقبت اولیه سلامت در کشورهای در حال توسعه
- سلامت و توسعه پایدار اجتماعی
- نظام عرضه خدمات سلامت در ایران و جهان
- اصلاح نظام سلامت
- اصلاحات سازمانی و مدیریتی در ارائه خدمات سلامت
- خصوصی سازی بیمارستان‌ها
- نظام پرداخت در خدمات سلامت
- تعریف مفاهیم اقتصاد سلامت
- عرضه و تقاضا در نظام سلامت
- سطح بندی نظام سلامت
- اولویت بندی نیازهای سلامت جامعه
- کارایی و اثربخشی در خدمات پرستاری، سلامت جامعه و اقتصاد سلامت
- مفاهیم برابری و عدالت در سلامت
- روش‌های پرداخت و تامین مالی در نظام سلامت
- بیمه‌ها، تامین از بودجه عمومی
- روش‌ها و مدل‌های تخصیص منابع
- مشکلات اقتصاد سلامت
- چالش‌ها در اقتصاد سلامت
- اقتصاد سلامت در کشورهای توسعه یافته
- آنالیز هزینه - اثربخشی

- درآمد کارکنان نظام سلامت و هزینه های بیمارستانی
- قیمت گذاری و فروش خدمات سلامت
- ب- کارآموزی (۵۱ ساعت)
- چهار شیفت صبح- سه شیفت عصر- یک شیفت شب
- دانشجویان موظفند ضمن حضور فعال در عرصه های خدمات پرستاری به موارد زیر بپردازند:
- بررسی کارایی و اثربخشی در خدمات پرستاری
- بررسی روش ها و مدل های تخصیص منابع در محیط کارآموزی
- بررسی و تعیین چالش ها در اقتصاد حوزه کارآموزی

شیوه ارزشیابی دانشجو

الف- ارزشیابی نظری

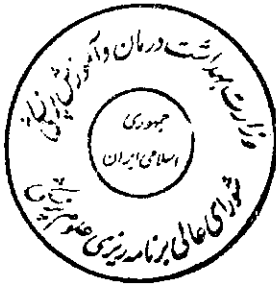
- ارزیابی حضور به موقع، مشارکت در بحث و حضور فعال دانشجو در کلاس
- آزمون های تکوینی و نهایی
- ب- ارزشیابی کارآموزی
- حضور به موقع و منظم در محیط عملی
- ارائه گزارش از رئوس مطالب عملی با تجزیه تحلیل و تفسیر آنها
- دانشجویان موظفند در راستای مفاهیم دروس نظری یک پروژه عملیاتی نقد و تحلیل اقتصادی نظام سلامت را به صورت کتبی گزارش نمایند.

منابع اصلی درس:

- ۱- اقتصاد بهداشت برای کشورهای در حال توسعه "راهنمای عملی"، سوفی ویتز، ترجمه دکتر ابوالقاسم پوررضا، ناشر: موسسه عالی آموزش و پژوهش مدیریت و برنامه ریزی، آخرین چاپ
- ۲- سیاست گذاری سلامت در جمهوری اسلامی ایران، دکتر باقر لاریجانی و همکاران، ناشر: پژوهشگاه علوم غدد و متابولیسم دانشگاه علوم پزشکی تهران، آخرین چاپ
- ۳- سیاست گذاری مبتنی بر شواهد در نظام سلامت و دستاوردها و چالش های آن در ایران، تألیف دکتر سید داود نصرالله پور شیروانی و دکتر سیمین موعودی، دانشگاه علوم پزشکی بابل، آخرین چاپ
- ۴- مبانی اقتصاد بهداشت و درمان (با بازنگری و افزوده ها)، دکتر سعید آصف زاده، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی قزوین، آخرین چاپ
- ۵- مدیریت خدمات سلامت (رویکرد سیاست گذاری سلامت)، امین ترابی، دانشگاه علوم پزشکی اهواز، آخرین چاپ

۶- نظام ارائه خدمات بهداشتی درمانی، سازمان بهداشت جهانی، آخرین چاپ

- 7- Folland, S. Goodman, A.C. and Stano M. Economics of Health and Health Care. Pearson Prentice- Hall, New Jersey- Last Edition
- 8- McPake, B. Kumaranayake, L. and Normand, C. Health Economics in International perspective. Taylor Francis- Last Edition

کد درس: ۱۳

نام درس: مدیریت بحران در نظام سلامت

پیش نیاز یا همزمان: برنامه ریزی راهبردی و عملیاتی در پرستاری - اخلاق و قانون در مدیریت پرستاری

تعداد واحد: ۲ واحد (۱/۵ واحد نظری - ۰/۵ واحد کارآموزی)

نوع واحد: نظری - کارآموزی

هدف کلی درس:

شناخت عوامل ایجاد بحران در محیط‌های بالینی جهت ارائه مراقبت پرستاری ایمن و کسب توانمندی در برنامه‌ریزی در شرایط بحرانی و کنترل آن

شرح درس:

در این درس تاریخچه مدیریت بحران در نظام سلامت مورد بررسی قرار می‌گیرد و روش‌های تجزیه و تحلیل عوامل ایجادکننده بحران، جهت برنامه‌ریزی، کنترل و مدیریت بر آن‌ها جهت ارتقاء کیفیت مراقبت پرستاری آموزش داده می‌شود. بازدید از ستادهای مدیریت بحران کشور، مراکز اورژانس پیش بیمارستانی و ستادهای حوادث غیر مترقبه مناسب است.

رئوس مطالب (۵۲ ساعت)

الف - نظری (۲۶ ساعت)

- تاریخچه مدیریت بحران و بلایا
- مفاهیم مدیریت بحران و برنامه ریزی در بحران
- مرکز عملیات های فوریتی (Emergency Operation Center)
- سامانه فرماندهی حوادث (ICS & HICS)
- پدافند غیر عامل
- ایمنی و امنیت در بحران
- ب- کارآموزی (۲۶ ساعت)
- سه شیفت صبح و یک شیفت عصر
- بررسی محیط‌های بالینی جهت شناخت عوامل ایجاد کننده بحران
- ارائه برنامه ریزی جهت کنترل و مدیریت عوامل شناسایی شده

شیوه ارزشیابی دانشجو:

الف - ارزشیابی نظری:

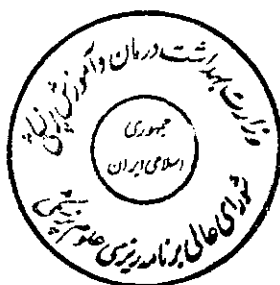
- شرکت فعال دانشجو در فرآیند یادگیری و یاددهی

- انجام آزمون تکوینی و نهایی در راستای اهداف شناختی درس

ب- ارزشیابی کارآموزی:

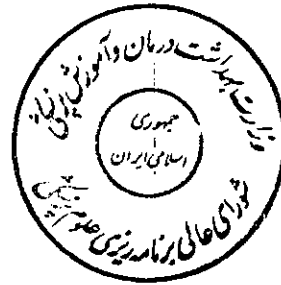
- ارائه یک پروژه در ارتباط با مدیریت بحران در عرصه مورد نظر

- ارزشیابی محیط‌های بالینی مراکز ارائه خدمات بهداشتی - درمانی و ارائه یک برنامه جهت مدیریت بحران در خدمات پرستاری که به صورت پروژه عملیاتی ارائه می‌شود.

- 1- Robert Powers, Elaine Daily. International Disaster Nursing. Cambridge University Press- Last Edition
- 2- Brophy JR. Leadership Essential for Emergency Medical Services. London: Jones & Bartlett publisher- Last Edition
- 3- Whitehead D. Weiss S. Tappan R. Essential of Nursing Leadership and Management. Philadelphia: F.A. Davice Company-Last Edition
- 4- Marquis, BL, Huston CJ. Leadership Roles and Management Functions in Nursing. Philadelphia: Lippincott- Last Edition

پیش نیاز یا همزمان: نظریه‌های نوین مدیریت و رهبری در پرستاری - الگوهای کیفیت و اعتبار بخشی خدمات پرستاری

تعداد واحد: ۱ واحد

نوع واحد: عملی

هدف کلی درس:

در این درس آشناسازی دانشجویان با شیوه مدیریت موردی، از طریق شناخت و تحلیل شرایط موقعیتی خاص و رویدادهای مدیریتی و مراقبتی در محیط های نظام سلامت و در جهت بهبود کیفیت مراقبت های پرستاری، بصورت "مشکل گشایی" ارائه خواهد شد. هدف کلی این است که دانشجویان برای کسب مهارت در بررسی و شناخت، طراحی، اجراء، نظارت و ارزشیابی مراقبت های پرستاری در ساختار سازمانی مربوطه آشنا شده و برنامه ریزی لازم را جهت ارتقاء سطح کیفی خدمات پرستاری انجام دهند.

شرح درس:

این درس بصورت پروژه عملی توسط دانشجو برای کسب مهارت هایی نظیر نظارت بالینی، تضمین کیفیت، حسابرسی مراقبت ها، مدیریت خطر یک مورد از امور مدیریت و رهبری خدمات پرستاری در یک سازمان مراقبت بهداشتی درمانی ارائه می شود. تا مهارت لازم را در زمینه قضاوت و تحلیل امور مراقبتی برای حل مساله و افزایش کیفیت مراقبت ها، کاهش هزینه ها و کاهش مدت زمان بستری بیماران کسب نماید.

رئوس مطالب (۳۴ ساعت)

عملی

- شیوه های شناخت مورد تحت بررسی
- بکارگیری روش های متداول در تحلیل حالات و وضعیت های مورد مطالعه
- تهیه طرح اولیه جهت مدیریت مورد
- اجرای طرح و نظارت بر چگونگی اجرا
- ارزشیابی نتایج حاصله از مدیریت مورد مطالعه با بکارگیری شیوه های سنجش کیفیت مراقبت ها
- تهیه گزارش و ارائه آن

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- ارزشیابی نتایج حاصله از مدیریت مورد مطالعه با بکارگیری شیوه های سنجش کیفیت مراقبت ها و تهیه گزارش و ارائه آن

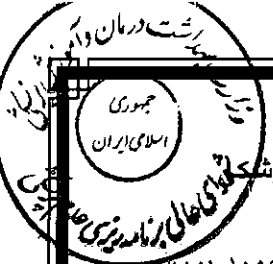
منابع اصلی درس:

- ۱- کلیه منابع فارسی و انگلیسی در طول دوره

فصل چهارم
استانداردهای برنامه آموزشی
رشته مدیریت پرستاری در
مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته

استانداردهای برنامه های آموزشی رشته های تحت پوشش شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

موارد زیر، حداقل موضوعاتی هستند که بایستی در فرایند ارزیابی برنامه های آموزشی توسط ارزیابان مورد بررسی قرار گیرند:

- * ضروری است، دوره، فضاها و امکانات آموزشی عمومی مورد نیاز از قبیل: کلاس درس اختصاصی، سالن کنفرانس، قفسه اختصاصی کتاب در گروه، کتابخانه عمومی، مرکز کامپیوتر مجهز به اینترنت با سرعت کافی و نرم افزارهای اختصاصی، وب سایت اختصاصی گروه و سیستم بایگانی آموزشی را در اختیار داشته باشد.
- * ضروری است، گروه آموزشی، فضاهای اختصاصی مورد نیاز، شامل: آزمایشگاه های اختصاصی، عرصه های بیمارستانی و اجتماعی را براساس مفاد مندرج در برنامه آموزشی در اختیار فراگیران قرار دهد.
- * ضروری است، دپارتمان آموزشی، فضاهای رفاهی و فرهنگی مورد نیاز، شامل: اتاق استادان، اتاق دانشجویان، سلف سرویس، نمازخانه، خوابگاه و امکانات فرهنگی ورزشی را در اختیار برنامه قرار دهد.
- * ضروری است که عرصه های آموزشی خارج دپارتمان (دوره های چرخشی)، مورد تایید قطعی گروه ارزیابان باشند.
- * ضروری است، جمعیت ها و مواد اختصاصی مورد نیاز برای آموزش شامل: بیمار، تخت فعال بیمارستانی، نمونه های آزمایشگاهی، نمونه های غذایی، دارویی یا آرایشی برحسب نیاز برنامه آموزشی به تعداد کافی و تنوع قابل قبول از نظر ارزیابان در دسترس فراگیران قرار داشته باشد.
- * ضروری است، تجهیزات سرمایه ای و مصرفی مورد نیاز مندرج در برنامه در اختیار مجریان برنامه قرار گرفته باشد و کیفیت آن ها نیز، مورد تایید گروه ارزیابان باشد.
- * ضروری است، امکانات لازم برای تمرینات آموزشی و انجام پژوهش های مرتبط، متناسب با رشته مورد ارزیابی در دسترس هیئت علمی و فراگیران قرار داشته باشد و این امر، مورد تایید ارزیابان قرار گیرد.
- * ضروری است، دپارتمان آموزشی مورد ارزیابی، هیئت علمی مورد نیاز را بر اساس موارد مندرج در برنامه آموزشی و مصوبات شورای گسترش در اختیار داشته باشد و مستندات آن در اختیار گروه ارزیابان قرار گیرد.
- * ضروری است، دپارتمان آموزشی برای تربیت فراگیران دوره، کارکنان دوره دیده مورد نیاز را طبق آنچه در برنامه آموزشی آمده است، در اختیار داشته باشد.
- * ضرورت دارد که برنامه آموزشی (Curriculum) در دسترس تمام مخاطبین قرار گرفته باشد.
- * ضروری است، آیین نامه ها، دستورالعمل ها، کایدلاین ها، قوانین و مقررات آموزشی در دسترس همه مخاطبین قرار داشته باشد و فراگیران در ابتدای دوره، در مورد آنها توجیه شده باشند و مستندات آن در اختیار ارزیابان قرار گیرد.
- * ضروری است که منابع درسی اعم از کتب و مجلات مورد نیاز فراگیران و اعضای هیات علمی، در قفسه کتاب گروه آموزشی در دسترس باشند.
- * ضروری است که فراگیران در طول هفته، طبق تعداد روزهای مندرج در قوانین جاری در محل کار خود حضور فعال داشته، وظایف خود را تحت نظر استادان یا فراگیران ارشد انجام دهند و برنامه هفتگی یا ماهانه گروه در دسترس باشد.
- * ضروری است، محتوای برنامه کلاس های نظری، حداقل در ۸۰٪ موضوعات با جدول دروس مندرج در برنامه آموزشی انطباق داشته باشد.
- * ضروری است، فراگیران، طبق برنامه تنظیمی گروه، در کلیه برنامه های آموزشی و پژوهشی گروه، مانند کنفرانس های درون گروهی، سمینار ها، کارهای عملی، کارهای پژوهشی و آموزش رده های پایین تر حضور فعال داشته باشند و مستندات آن در اختیار ارزیابان قرار داده شود.
- * ضروری است، فرایند مهارت آموزی در دوره، مورد رضایت نسبی فراگیران و تایید ارزیابان قرار گیرد.
- * ضروری است، مقررات پوشش (Dress Code) در شروع دوره به فراگیران اطلاع رسانی شود و برای پایش آن،

مکانیسم های اجرایی مناسب و مورد تایید ارزیابان در دپارتمان وجود داشته باشد.

* ضروری است، فراگیران از کدهای اخلاقی مندرج در کوریکولوم آگاه باشند و به آن عمل نمایند و عمل آنها مورد تایید ارزیابان قرار گیرد.

* ضروری است، در گروه آموزشی برای کلیه فراگیران کار پوشه آموزشی (Portfolio) تشکیل شود و نتایج ارزیابی ها، گواهی های فعالیت های آموزشی، داخل و خارج از گروه آموزشی، تشویقات، تذکرات و مستندات ضروری دیگر در آن نگهداری شود.

* ضروری است، فراگیران کارنمای (Log Book) قابل قبولی، منطبق با توانمندی های عمومی و اختصاصی مندرج در برنامه مورد ارزیابی در اختیار داشته باشند.

* ضروری است، فراگیران بر حسب نیمسال تحصیلی، مهارت های مداخله ای اختصاصی لازم را براساس موارد مندرج در برنامه انجام داده باشند و در کارنمای خود ثبت نموده و به امضای استادان ناظر رسانده باشند.

* ضروری است، کارنما به طور مستمر توسط فراگیران تکمیل و توسط استادان مربوطه پایش و نظارت شود و باز خورد مکتوب لازم به آنها ارائه گردد.

* ضروری است، فراگیران در طول دوره خود، در برنامه های پژوهشی گروه علمی مشارکت داشته باشند و مستندات آن در دسترس باشد.

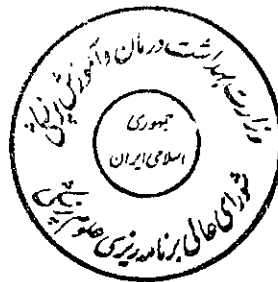
* ضروری است، فراگیران بر حسب سال تحصیلی، واحدهای خارج از گروه آموزشی را (در صورت وجود) گذرانده و از مسئول عرصه مربوطه گواهی دریافت نموده باشند و مستندات آن به رویت گروه ارزیاب رسانده شود.

* ضروری است، بین گروه آموزشی اصلی و دیگر گروه های آموزشی همکاری های علمی بین رشته ای از قبل پیش بینی شده و برنامه ریزی شده وجود داشته باشد و مستنداتی که مبین این همکاری ها باشند، در دسترس باشد.

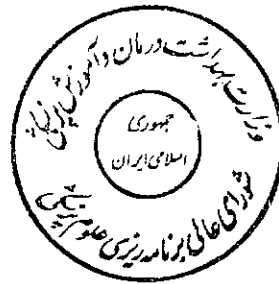
* ضروری است، در آموزش های حداقل از ۷۰٪ روش ها و فنون آموزشی مندرج در برنامه، استفاده شود.

* ضروری است، فراگیران در طول دوره خود به روش های مندرج در برنامه، مورد ارزیابی قرار گیرند و مستندات آن به گروه ارزیاب ارائه شود.

* ضروری است، دانشگاه یا مراکز آموزشی مورد ارزیابی، واجد ملاک های مندرج در برنامه آموزشی باشند.

فصل پنجم
ارزشیابی برنامه آموزشی
رشته مدیریت پرستاری در
مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته

ارزشیابی برنامه
(Program Evaluation)

نحوه ارزشیابی تکوینی برنامه رشته پژوهش های بالینی در مقطع کارشناسی ارشد:
نحوه ارزشیابی تکوینی این برنامه آموزشی به طور مستمر از طریق سنجش میزان دستیابی به اهداف از پیش تعیین شده و نیز بررسی شاخص های رضایتمندی مشتریان برنامه (دانشجویان، اعضای هیات علمی و مدیران گروه های آموزشی) در طول ترم های آموزشی صورت خواهد گرفت.

شرایط ارزشیابی نهایی برنامه:

این برنامه در شرایط زیر ارزشیابی خواهد شد:

۱. گذشت ۲ سال از اجرای برنامه
۲. تغییرات عمده فناوری که نیاز به بازنگری برنامه را مسجل کند.
۳. تصمیم سیاست گذاران اصلی مرتبط با برنامه

شاخص های ارزشیابی برنامه:

- ★ میزان رضایت دانش آموختگان از برنامه: ۴۰ درصد
- ★ میزان رضایت اعضای هیات علمی از برنامه: ۳۰ درصد
- ★ میزان رضایت مدیران نظام سلامت از نتایج برنامه: ۳۰ درصد
- ★ میزان برآورد نیازها و رفع مشکلات سلامت توسط دانش آموختگان رشته: طبق نظر ارزیابان
- ★ کمیت و کیفیت تولیدات فکری و پژوهشی توسط دانش آموختگان رشته: طبق نظر ارزیابان

شیوه ارزشیابی برنامه:

- نظرسنجی از هیات علمی درگیر برنامه، دستیاران و دانش آموختگان با پرسشنامه های از قبل بازنگری شدن
- استفاده از پرسشنامه های موجود در واحد ارزشیابی و اعتباربخشی دبیرخانه

متولی ارزشیابی برنامه:

متولی ارزشیابی برنامه، شورای گسترش دانشگاه های علوم پزشکی با همکاری گروه تدوین یا بازنگری برنامه و سایر دبیرخانه های آموزشی و سایر اعضای هیات علمی می باشند.

نحوه بازنگری برنامه:

مراحل بازنگری این برنامه به ترتیب زیر است:

- گردآوری اطلاعات حاصل از نظرسنجی، تحقیقات تطبیقی و عرصه ای، پیشنهادها و نظرات صاحب نظران
- درخواست از دبیرخانه جهت تشکیل کمیته بازنگری برنامه
- طرح اطلاعات گردآوری شده در کمیته بازنگری برنامه
- بازنگری در قسمت های مورد نیاز برنامه و ارائه پیش نویس برنامه آموزشی بازنگری شده به دبیرخانه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

ضمائم

منشور حقوق بیمار در ایران

۱- دریافت مطلوب خدمات سلامت حق بیمار است.

- ارائه خدمات سلامت باید:

- ۱-۱) شایسته شان و منزلت انسان و با احترام به ارزش‌ها، اعتقادات فرهنگی و مذهبی باشد.
  - ۱-۲) بر پایه‌ی صداقت، انصاف، ادب و همراه با مهربانی باشد.
  - ۱-۳) فارغ از هرگونه تبعیض از جمله قومی، فرهنگی، مذهبی، نوع بیماری و جنسیتی باشد.
  - ۱-۴) بر اساس دانش روز باشد.
  - ۱-۵) مبتنی بر برتری منافع بیمار باشد.
  - ۱-۶) در مورد توزیع منابع سلامت مبتنی بر عدالت و اولویت‌های درمانی بیماران باشد.
  - ۱-۷) مبتنی بر هماهنگی ارکان مراقبت اعم از پیشگیری، تشخیص، درمان و توانبخشی باشد.
  - ۱-۸) به همراه تامین کلیه امکانات رفاهی پایه و ضروری و به دور از تحمیل درد و رنج و محدودیت‌های غیرضروری باشد.
  - ۱-۹) توجه ویژه‌ای به حقوق گروه‌های آسیب‌پذیر جامعه از جمله کودکان، زنان باردار، سالمندان، بیماران روانی، زندانیان، معلولان ذهنی و جسمی و افراد بدون سرپرست داشته باشد.
  - ۱-۱۰) در سریع‌ترین زمان ممکن و با احترام به وقت بیمار باشد.
  - ۱-۱۱) با در نظر گرفتن متغیرهایی چون زبان، سن و جنس گیرندگان خدمت باشد.
  - ۱-۱۲) در مراقبت‌های ضروری و فوری (اورژانس)، بدون توجه به تأمین هزینه‌ی آن صورت گیرد. در موارد غیر فوری (الکتیو) بر اساس ضوابط تعریف شده باشد.
  - ۱-۱۳) در مراقبت‌های ضروری و فوری (اورژانس)، در صورتی که ارائه خدمات مناسب ممکن نباشد، لازم است پس از ارائه‌ی خدمات ضروری و توضیحات لازم، زمینه انتقال بیمار به واحد مجهز فراهم گردد.
  - ۱-۱۴) در مراحل پایانی حیات که وضعیت بیماری غیر قابل برگشت و مرگ بیمار قریب الوقوع می باشد برای حفظ آسایش وی راهکاری ارائه گردد. منظور از آسایش، کاهش درد و رنج بیمار، توجه به نیازهای روانی، اجتماعی، معنوی و عاطفی وی و خانواده‌اش در زمان احتضار می باشد. بیمار در حال احتضار حق دارد در آخرین لحظات زندگی خویش با فردی که می‌خواهد همراه گردد.
- ۲- اطلاعات باید به نحو مطلوب و به میزان کافی در اختیار بیمار قرار گیرد.
- ۲-۱) محتوای اطلاعات باید شامل موارد ذیل باشد:
  - ۲-۲-۱) مفاد منشور حقوق بیمار در زمان پذیرش.
  - ۲-۱-۲) ضوابط و هزینه‌های قابل پیش بینی بیمارستان اعم از خدمات درمانی و غیر درمانی و ضوابط بیمه و معرفی سیستم‌های حمایتی در زمان پذیرش.
  - ۲-۱-۳) نام، مسئولیت و رتبه‌ی حرفه‌ای اعضای گروه پزشکی مسئول ارائه مراقبت از جمله پزشک، پرستار و دانشجو و ارتباط حرفه‌ای آن‌ها با یکدیگر.
  - ۲-۱-۴) روش‌های تشخیصی و درمانی و نقاط ضعف و قوت هر روش و عوارض احتمالی آن، تشخیص بیماری، پیش‌آگهی و عوارض آن و نیز کلیه‌ی اطلاعات تأثیرگذار در روند تصمیم‌گیری بیمار.
  - ۲-۱-۵) نحوه‌ی دسترسی به پزشک معالج و اعضای اصلی گروه پزشکی در طول درمان.
  - ۲-۱-۶) کلیه‌ی اقداماتی که ماهیت پژوهشی دارند.
  - ۲-۱-۷) ارائه آموزش‌های ضروری برای استمرار درمان.

۲-۲) نحوه‌ی ارائه اطلاعات باید به صورت ذیل باشد :

۲-۲-۱) اطلاعات باید در زمان مناسب و متناسب با شرایط بیمار از جمله اضطراب و درد و ویژگی‌های فردی وی از جمله زبان، تحصیلات و توان درک در اختیار وی قرار گیرد، مگر این‌که:

- تأخیر در شروع درمان به واسطه‌ی ارائه‌ی اطلاعات فوق سبب آسیب به بیمار گردد (در این صورت انتقال اطلاعات پس از اقدام ضروری، در اولین زمان مناسب باید انجام شود).

- بیمار علی‌رغم اطلاع از حق دریافت اطلاعات، از این امر امتناع نماید که در این صورت باید خواست بیمار محترم شمرده شود.

مگر این‌که عدم اطلاع بیمار، وی یا سایرین را در معرض خطر جدی قرار دهد.

۲-۲-۲) بیمار می‌تواند به کلیه‌ی اطلاعات ثبت‌شده در پرونده‌ی بالینی خود دسترسی داشته باشد و تصویر آن را دریافت نموده و تصحیح اشتباهات مندرج در آن را درخواست نماید.

۳- حق انتخاب و تصمیم‌گیری آزادانه بیمار در دریافت خدمات سلامت باید محترم شمرده شود.

۳-۱) محدوده انتخاب و تصمیم‌گیری درباره‌ی موارد ذیل می‌باشد:

۳-۱-۱) انتخاب پزشک معالج و مرکز ارائه‌کننده‌ی خدمات سلامت در چارچوب ضوابط .

۳-۱-۲) انتخاب و نظر خواهی از پزشک دوم به عنوان مشاور.

۳-۱-۳) شرکت یا عدم شرکت در هر گونه پژوهش، با اطمینان از اینکه تصمیم‌گیری وی تأثیری در تداوم نحوه دریافت خدمات سلامت نخواهد داشت.

۳-۱-۴) قبول یا رد درمان‌های پیشنهادی پس از آگاهی از عوارض احتمالی ناشی از پذیرش یا رد آن مگر در موارد خودکشی یا مواردی که امتناع از درمان شخص دیگری را در معرض خطر جدی قرار می‌دهد.

۳-۱-۵) اعلام نظر قبلی بیمار در مورد اقدامات درمانی آتی در زمانی که بیمار واجد ظرفیت تصمیم‌گیری می‌باشد ثبت و به‌عنوان راهنمای اقدامات پزشکی در زمان فقدان ظرفیت تصمیم‌گیری وی با رعایت موازین قانونی مد نظر ارائه‌کنندگان خدمات سلامت و تصمیم‌گیرنده جایگزین بیمار قرار گیرد.

۲-۲) شرایط انتخاب و تصمیم‌گیری شامل موارد ذیل می‌باشد:

۳-۲-۱) انتخاب و تصمیم‌گیری بیمار باید آزادانه و آگاهانه، مبتنی بر دریافت اطلاعات کافی و جامع (مذکور در بند دوم) باشد.

۳-۲-۲) پس از ارائه اطلاعات، زمان لازم و کافی به بیمار جهت تصمیم‌گیری و انتخاب داده شود.

آیین نامه اجرایی پوشش (Dress Code) و اخلاق حرفه ای دانشجویان در محیط های آزمایشگاهی-بالینی

نحوه پوشش و رفتار تمامی خدمتگزاران در مشاغل گروه پزشکی * باید به گونه ای باشد که ضمن حفظ شئون حرفه ای، زمینه را برای ارتباط مناسب و موثر حرفه ای با بیماران، همراهان بیماران، همکاران و اطرافیان در محیط های آموزشی فراهم سازد. لذا رعایت مقررات زیر برای کلیه عزیزانی که در محیط های آموزشی بالینی و آزمایشگاهی در حال تحصیل یا ارائه خدمت هستند، اخلاقاً الزامی است.

فصل اول: لباس و نحوه پوشش

لباس دانشجویان جهت ورود به محیط های آموزشی به ویژه محیط های بالینی و آزمایشگاهی باید متحدالشکل بوده و شامل مجموعه ویژگیهای زیر باشد:

- ۱- روپوش سفید بلند(درحد زانو و غیر چسبان با آستین بلند)
- ۲- روپوش باید دارای آرم دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی مربوطه باشد.
- ۳- تمامی دکمه های روپوش باید در تمام مدت حضور در محیط های آموزشی بطور کامل بسته باشد.
- ۴- استفاده از کارت شناسایی معتبر عکس دان حاوی (حرف اول نام، نام خانوادگی، عنوان، نام دانشکده و نام رشته) بر روی پوشش، در ناحیه سینه سمت چپ در تمام مدت های حضور در محیط های آموزشی الزامی است.
- ۵- دانشجویان خانم باید تمامی سر، گردن، نواحی زیر گردن و موها را با پوشش مناسب بپوشانند.
- ۶- شلوار باید بلند، متعارف، ساده و غیرچسبان باشد. استفاده از شلوارهای جین پاره و نظایر آن در شان حرفه پزشکی نیست.
- ۷- پوشیدن جوراب ساده که تمامی پا و ساق پا را بپوشاند ضروری است.
- ۸- پوشیدن جوراب های توری و یا دارای تزیینات ممنوع است.
- ۹- کفش باید راحت و مناسب بوده، هنگام راه رفتن صدا نداشته باشد.
- ۱۰- روپوش، لباس و کفش باید راحت، تمیز، مرتب و درحد متعارف باشد و نباید دارای رنگهای تند و زننده نامتعارف باشد.
- ۱۱- استفاده از نشانه های نامربوط به حرفه پزشکی و آویختن آن به روپوش، شلوار و کفش ممنوع است.
- ۱۲- استفاده و در معرض دید قرار دادن هرگونه انگشتر، دستبند، گردنبند و گوشواره(به جز حلقه ازدواج) در محیط های آموزشی ممنوع است.

۱۳- استفاده از دمپایی و صندل در محیط های آموزشی به جز اتاق عمل ممنوع است.

* منظور از گروه پزشکی؛ شاغلین در حرفه پزشکی، دندانپزشکی، داروسازی، پرستاری، مامایی، توانبخشی، بهداشت، تغذیه، پیراپزشکی، علوم پایه و فناوریهای نوین مرتبط با علوم پزشکی است.

فصل دوم: بهداشت فردی و موازین آرایش در محیط های آموزشی کشور

۱- وابستگان به حرف پزشکی الگوهای نظافت و بهداشت فردی هستند، لذا، بدون تردید تمیزی ظاهر و بهداشت رفتار در محیط های آموزشی علوم پزشکی از ضروریات است.

۲- ناخن ها باید کوتاه و تمیز باشد آرایش ناخن ها با لاک و برچسب های ناخن در هر شکلی ممنوع است استفاده از ناخن های مصنوعی و ناخن بلند موجب افزایش شانس انتقال عفونت و احتمال آسیب به دیگران و تجهیزات پزشکی می باشد.

۳- آرایش سر و صورت به صورت غیر متعارف و دور از شئون حرفه پزشکی ممنوع می باشد.

۴- نمایان نمودن هرگونه آرایش بصورت تاتو و با استفاده از حلقه یا نگین در بینی یا هر قسمت از دست‌ها و صورت ممنوع است.

۵- ادکلن و عطرها با بوی تند و حساسیت زا در محیط‌های آموزشی ممنوع است.

فصل سوم: موازین رفتار دانشجویان در محیط‌های آموزش پزشکی

۱- رعایت اصول اخلاق حرفه‌ای، تواضع و فروتنی در برخورد با بیماران، همراهان بیماران، استادان، فراگیران و کارکنان الزامی است.

۲- صحبت کردن در محیط‌های آموزشی باید به آرامی و با ادب همراه باشد. و هرگونه ایجاد سرو و صدای بلند و یا بر زبان راندن کلمات که در شان حرفه پزشکی نیست، ممنوع است.

۳- استعمال دخانیات در کلیه زمان‌های حضور فرد در محیط‌های آموزشی، ممنوع می‌باشد.

۴- جویدن آدامس و نظایر آن در آزمایشگاهها، سالن کنفرانس، راند بیماران و در حضور اساتید، کارکنان و بیماران ممنوع می‌باشد.

۵- در زمان حضور در کلاس‌ها، آزمایشگاهها و راند بیماران، تلفن همراه باید خاموش بوده و در سایر زمان‌ها، استفاده از آن به حد ضرورت کاهش یابد.

۶- هرگونه بحث و شوخی‌های عمومی مرتبط نظیر آسانسورها، کافی شاپ‌ها و رستوران‌ها ممنوع می‌باشد.

فصل چهارم: نظارت بر اجرا و پیگیری موارد تخلف آئین نامه

۱. نظارت بر رعایت اصول این آئین نامه در بیمارستان‌های آموزشی و سایر محیط‌های آموزشی علوم وابسته پزشکی بالینی بر عهده معاون آموزشی بیمارستان، مدیر گروه، رئیس بخش و کارشناسان آموزشی و دانشجویی واحد مربوطه می‌باشد.

۲- افرادی که اخلاق حرفه‌ای و اصول این آئین نامه را رعایت ننمایند ابتدا تذکر داده می‌شود و در صورت اصرار بر انجام تخلف به شورای انضباطی دانشجویان ارجاع داده می‌شوند.

آیین اخلاق پرستاری در جمهوری اسلامی ایران

مقدمه

پیشرفت های حوزه دانش و فناوری در مراقبت های بهداشتی، چالش های عمده ای را پیش روی پرستاران قرار داده است. تمامی پرستاران، صرف نظر از تخصص خود، در فعالیت های کاری خود با چالش های اخلاقی مواجه شده، برای تصمیم گیری در نقش های سنتی و جدید خود نیازمند دانش فردی و مشاوره گروهی هستند. همگان بر این توافق هستند که برخورداری از حساسیت های اخلاقی یکی از ملزومات عملکرد پرستاران است. مسؤلیت های اخلاقی پرستاران در عملکرد و مراقبت مستلزم این است که ایشان از باورهای خود مطلع بوده، همچنین مبانی و اصول تحلیل اخلاقی و تصمیم گیری به صورت منسجم؛ تدوین شده و در دسترس باشند. آیین ها (یا کدها)ی اخلاقی راهنماهای نظام مندی برای شکل دهی رفتار اخلاقی است. از سوی دیگر، چالش هایی که هر پرستار با آن روبه رو است از فرهنگی به فرهنگ دیگر متفاوت خواهد بود. آیین اخلاق در پرستاری به طور مستقیم بر عملکرد پرستار در مراقبت از بیمار تمرکز دارد. واقعیت این است که در انجام هریک از وظائف پرستاری، ممکن است مقولات بحث برانگیز اخلاقی ایجاد شود.

در جامعه ما با فرهنگ والای ایرانی اسلامی، پرستاری بیمار عبادت محسوب می شود. آیات و احادیث متعددی بر ارزش والای مراقبت از بیماران تاکید دارند که تجلی آن در حرفه ی پرستاری است. نامگذاری روز ولادت حضرت زینب (س) به عنوان روز پرستار افتخاری بزرگ برای این قشر ارزشمند است که بر جایگاه والای آنان صحه می گذارد. هرچند اصول کلی و ارزشهای انسانی حاکم بر حرفه پرستاری مورد تأیید اسلام است اما با توجه به ظرایف خاص اخلاقی و معنوی که در اخلاق اسلامی مشهود است، موارد ذیل به عنوان مبانی ارزشی اسلامی- ایرانی در حرفه پرستاری، قابل استناد است:

بنا به آیات کریمه قرآن مرض و شفاء در دست پروردگار متعال است و لذا پرستار در تمام شرایط وظایف محوله را با توکل و استعانت از ذات باری تعالی به انجام می رساند.

همه انسان ها از شأن و کرامت والای انسانی برخوردارند و لازم است در هر حالتی مورد احترام قرار گیرند ولی بیمار و یا فرد سالمی که نیازی در رابطه با سلامت خود دارد، شایسته توجه و احترام ویژه ای است. لذا تمامی بیماران، بدون در نظر گرفتن وضعیت اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی، توسط پرستار مورد احترام و حمایت روحی- روانی قرار می گیرند.

حفظ حیات هر انسان در هر جایگاه و موقعیتی که باشد وظیفه هر مسلمانی است ولی پرستار بواسطه تقبل مسؤلیتی ویژه، در قبال نفس و جان بیمار مسئول خواهد بود. لازم است آیه شریفه (سوره مائده/۲۲) همواره مدنظر باشد که نجات جان یک انسان را برابر با احیاء تمام انسانها دانسته است.

تقویت روحی و معنوی بیمار از منظر اسلام در بهبود او تأثیر گذار است. لذا وظیفه اخلاقی پرستار است که بیمار را دلداری داده و زمینه را برای پذیرش همراه با ظییب نفس بیماری فراهم کند.

در زمان معاصر و در دوره هشت ساله جنگ تحمیلی، کشور ما شاهد ایثار و فداکاری عظیم پرستاران در دفاع از کیان میهن اسلامی بوده است که الگوها و اسطوره های این دوران می توانند الهام بخش ارزش های والای اخلاق پرستاری باشند.

تدوین راهنمای کشوری اخلاق در پژوهش (کدهای ۲۶ گانه) در سال ۱۳۷۸ و راهنماهای اختصاصی اخلاق در پژوهش (۱۳۸۴) و منشور جامع حقوق بیمار (۱۳۸۸) نمونه هایی از اسناد اخلاقی مبتنی بر فرهنگ ایرانی و اسلامی هستند. این آیین در راستای تکمیل مجموعه ی آیین ها و راهنماهای اخلاقی مرتبط با حوزه ی سلامت در جمهوری اسلامی ایران تدوین شده است.

مخاطبان این آیین عبارت از تمامی شاغلین حرفه ی پرستاری در حوزه های خدمات آموزشی، پژوهشی، مدیریتی، بهداشتی و بالینی، در تمامی رده ها، می باشد.

این آیین در فواصل زمانی مقتضی، مورد تجدیدنظر و به روز رسانی قرار خواهد گرفت. همچنین باید در برنامه های آموزشی و بازآموزی پرستاران - در تمامی رده های تحصیلی و آموزشی - گنجانده شود.

ارزش ها

پرستاران مسوولیت دارند در حیطه شغلی خود بر مبنای ارزش های حرفه ای تصمیم گیری و فعالیت کنند. ارزش ها مفاهیمی هستند که ذاتاً ارزشمندند و توسط فرد یا جامعه مبنا و ملاک درستی و نادرستی اعمال قرار می گیرند. در حرفه پرستاری نیز، با توجه به جایگاه والای آن، ارزش های حرفه ای توسط انجمن ها و سازمان های حرفه ای معین شده اند. در کشور ما تعالیم دین مبین اسلام، و نیز قانون اساسی در بسیاری از موارد، حدود و مرزهای عمل را معین می نمایند. ارزش های اخلاقی در عین انطباق با مبنای دینی، فراملی و جهان شمول هستند. مهم ترین ارزش هایی که در حرفه پرستاری باید مورد لحاظ قرار گیرد عبارتند از:

۱. احترام به مددجو/ بیمار و حفظ شأن و کرامت انسانی
  ۲. نوعدوستی و همدلی
  ۳. پایبندی به تعهدات حرفه ای
  ۴. پاسخگویی، مسوولیت پذیری و وجدان کاری
  ۵. عدالت در خدمت رسانی
  ۶. تعهد به صداقت و وفاداری
  ۷. حفظ حریم خصوصی بیماران و تعهد به رازداری و امانتداری
  ۸. ارتقاء صلاحیت علمی و عملی به طور مداوم
  ۹. ارتقا آگاهی از مقررات حرفه ای و دستورالعمل های اخلاقی و رعایت آن ها
  ۱۰. احترام متقابل با سایر ارائه دهندگان مراقبت سلامت و برقراری ارتباط مناسب با آنان
  ۱۱. احترام به استقلال فردی مددجو/بیمار
  ۱۲. شفقت و مهربانی
- راهنماهای اخلاقی
- ۱- پرستار و جامعه
- پرستار باید:

۱. در جهت ارتقای سلامت جامعه، پیشگیری از بیماری ها، اعاده سلامت و کاهش درد و رنج، کوشش کند و آن را رسالت اصلی خود بداند.
۲. مراقبت پرستاری را صرفنظر از نژاد، ملیت، مذهب، فرهنگ، جنس، سن، وضعیت اقتصادی- اجتماعی، مسائل سیاسی، بیماری جسمی یا روحی-روانی یا هر عامل دیگری ارائه دهد و در جهت حذف بی عدالتی و نابرابری در جامعه بکوشد.
۳. مراقبت های پرستاری را با رعایت احترام به حقوق انسانی و تا حد امکان با در نظر گرفتن ارزش ها، آداب و رسوم اجتماعی، فرهنگی و اعتقادات دینی مددجو/بیمار آرایه دهد.
۴. به جامعه در زمینه های ارتقای سلامتی و پیشگیری از بیماری ها آموزش دهد و این را از مهم ترین مسوولیت های خود بداند. مراقبت پرستاری و آموزش استاندارد باید متناسب با فرهنگ، باورها، ارزش ها و نیازهای افراد آرایه شود.
۵. به چالش ها و مسایل اخلاقی در محیط جامعه و محیط کار که قداست حرفه پرستاری را مخدوش می کند توجه و حساسیت داشته، در مواقع لازم راه حل و پاسخ مناسب را پیشنهاد دهد.
۶. ضمن همکاری و هماهنگی با سایر افراد، گروه ها و نهادهای اجتماعی جهت برطرف کردن نیازهای اجتماعی و رفع مسایل اخلاقی مطرح در حیطه مراقبت های سلامت تلاش کند.

۷. به گروه ها و افراد آسیب پذیر از قبیل کودکان، سالمندان، افراد دچار ناتوانی و معلولیت های جسمی، بیماران روانی و مانند آن ها توجه ویژه کند.
۸. ضمن توجه به سلامت در سطح محلی، در راستای حصول اهداف سلامت در سطح ملی و جهانی نیز تلاش و همکاری کند.
۹. در بحران ها و حوادث طبیعی همچون جنگ، زلزله، سیل، همه گیری بیماری ها و مانند آن ها مسوولیت ها و وظایف خود را با در نظر گرفتن احتیاطات لازم انجام دهد.
- ۲- پرستار و تعهد حرفه ای
پرستار باید:
۱. هنگام اجرای مداخلات پرستاری و تصمیم گیری های بالینی، مسوولیت های اخلاقی را همانند مسوولیت های حقوقی و حرفه ای در نظر بگیرد.
۲. در حد وظایف و اختیارات خود، در جهت فراهم آوردن محیطی امن و سالم برای مددجو/بیمار کوشا باشد.
۳. با حضور به موقع، انجام وظایف حرفه ای به نحو احسن، و ثبت دقیق و کامل مراقبت های انجام شده، امنیت مددجو/بیمار را تأمین کند.
۴. براساس استانداردهای حرفه ای حاصل از نتایج تحقیقات معتبر و شواهد موجود، بهترین مراقبت را به مددجو/بیمار ارایه دهد.
۵. تمامی مداخلات پرستاری را با حفظ عزت و احترام مددجو/ بیمار و خانواده ی او انجام دهد.
۶. حداکثر کوشش خود را برای حفظ اسرار بیمار، رعایت حریم خصوصی او، احترام به استقلال فردی و کسب رضایت آگاهانه، به عمل آورد.
۷. با شناسایی و گزارش خطاهای حرفه ای همکاران تیم درمانی از بروز صدمات احتمالی به مددجو/ بیمار پیش گیری کند.
۸. در صورت خطا در مداخلات پرستاری، صادقانه به مددجو/ بیمار توضیح داده، در هر شرایطی راستگویی و انصاف را سر لوحه کار خود قرار دهد.
۹. توانایی های جسمی، روانی، اجتماعی و معنوی خود را حفظ کند و ارتقا دهد.
۱۰. در جهت حفظ صلاحیت حرفه ای، دانش و مهارت های خود را به روز نگه دارد.
۱۱. توانمندی و دانش کافی برای مراقبت مؤثر و ایمن، بدون نظارت مستقیم را داشته، در برابر اقدامات خود پاسخگو باشد.
۱۲. به گونه ای عمل کند که اعتبار و حیثیت حرفه اش زیر سؤال نرود.
۱۳. توجه داشته باشد که از نام و موقعیت وی جهت تبلیغ تجاری محصولات استفاده نشود.
۱۴. از پذیرش هرگونه هدیه یا امتیازی از مددجو/بیمار یا بستگان وی، که ممکن است موجب معذوراتی در حال یا آینده شود پرهیز کند.

۱- پرستار و ارائه خدمات بالینی

پرستار باید:

۱. خود را با ذکر نام، عنوان و نقش حرفه ای به مددجو/ بیمار معرفی کند.
۲. ارایه مداخلات پرستاری را با احترام کامل به مددجو/بیمار و حفظ شان وی انجام دهد.
۳. خواسته های مددجو/بیمار را صرفنظر از: سن، جنس، نژاد، موقعیت، وضعیت اقتصادی، سبک زندگی، فرهنگ، مذهب، باورهای سیاسی و توانایی جسمی او، مورد توجه و ملاحظه قرار دهد.
۴. مراقبت ها را مبتنی بر دانش روز و قضاوت صحیح پرستاری انجام دهد.

۵. ارتباطی همراه با ملاطفت در رفتار و کلام داشته باشد، به نحوی که با جلب اعتماد مددجو/ بیمار بتواند نیازها و نگرانی های بیمار را دریابد.
  ۶. قبل از انجام هرگونه مداخلات پرستاری، رضایت آگاهانه ی بیمار یا سرپرست قانونی وی را جلب کند. در همین راستا اطلاعات کافی در مورد اقدامات پرستاری را در اختیار بیمار قرار دهد تا بیمار امکان قبول یا رد آگاهانه خدمات مراقبتی را داشته باشد.
  ۷. هنگام آرایه یک محصول جدید یا بکارگیری آن در بالین، آگاهی کامل از خطرات احتمالی آن وسیله داشته باشد و همچنین اطلاعات لازم در مورد فواید و مضرات استفاده از آن محصول را در اختیار مددجو/بیمار بگذارد تا امکان انتخاب آگاهانه برای وی فراهم شود.
  ۸. آگاه باشد هیچ کس حق ندارد به جای یک فرد بالغ صلاحیت دار، رضایت دهد و در مورد کودکان، حق رضایت جزء مسوولیت های قیم قانونی است.
  ۹. جهت توانمند سازی مددجو/بیمار با توجه به طرح مراقبتی و برنامه ترخیص، به مددجو/بیمار و خانواده وی آموزش دهد.
  ۱۰. به طور استثناء، در مواقع اورژانس که اقدام درمانی در اسرع وقت برای حفظ زندگی مددجو/بیمار ضروری است، بدون رضایت بیمار اقدامات لازم را شروع کند.
- در شرایطی که مددجو/بیمار قادر به اعلام رضایت نبوده، اطلاع از خواسته وی نیز امکان پذیر نباشد، بر اساس استانداردهای موجود و با در نظر گرفتن مصلحت مددجو/بیمار، مناسب ترین اقدام را برای او انجام دهد.
- برای بی خطر بودن مداخلات پرستاری احتیاطات لازم را بکار بندد و در موارد لازم این موضوع را با سایر اعضای تیم سلامت به مشورت گذارد.
  - کلیه اطلاعاتی که در حین فرایند مراقبتی به دست آورده یا در اختیار او قرار می گیرد، را سرّ حرفه ای تلقی کند و مگر در موارد مجاز، بدون رضایت مددجو/بیمار در اختیار دیگران قرار ندهد.
  - اطلاعات درمانی مددجو/بیمار را تنها برای اهداف مرتبط با سلامت (درمان، پژوهش) و در جهت منافع بیمار مورد استفاده قرار دهد. همچنین مددجو/بیمار را مطلع کند که ممکن است بخشی از اطلاعات پرونده با سایر اعضای تیم درمان جهت مشاوره درمانی در میان گذاشته شود.
  - در مواردی که از اطلاعات مددجو/بیمار در زمینه های تحقیقاتی و آموزشی استفاده می شود باید با کسب رضایت وی بوده و انتشار اطلاعات بدون درج نام یا هر نشانی منجر به شناسایی، صورت گیرد.
  - هنگام انجام هر مداخله پرستاری، به حریم خصوصی مددجو/بیمار احترام بگذارد.
  - در موارد عدم امکان خدمت رسانی ایده آل تا زمان برقراری برنامه جدید درمانی آرایه مراقبت را در بهترین سطح از توانایی ادامه دهد.
  - در شرایط اورژانس خارج از محیط کار نیز به آرایه مراقبت از بیمار یا مصدوم بپردازد.
  - در صورت نارضایتی مددجو/بیمار یا بروز مشکل، حق وی برای تغییر پرستار مسوول یا سایر مراقبان و درمانگران را محترم شمرده، در حد امکان در جلب رضایت مددجو/بیمار تلاش کند.
  - در صورت اطلاع از موارد عدم رعایت استانداردهای مراقبتی، به مقام مسوولی که اختیار کافی برای اصلاح شرایط داشته باشد اطلاع دهد.
  - هرگونه اعتراض و مشکل بیمار را به مسوول بخش گزارش دهد.
  - از انجام اقداماتی که مستلزم زیرپا گذاردن اصول اخلاقی، قانونی و شرعی باشد حتی در صورت درخواست بیمار پرهیز کند.
  - در بیمارانی که روزهای پایانی حیات را سپری می کنند، برای پذیرش واقعیت و برنامه ریزی مناسب برای برآوردن خواسته های بیمار، از جمله انجام اعمال مذهبی یا ثبت وصیت، کمک و همکاری کند.

پرستار باید:

۱. با اعضای تیم سلامت، مددجو/بیمار و خانواده وی، در راستای ارائه مؤثرتر و بهتر مداخلات پرستاری، همکاری و مشارکت کند.
  ۲. مددجو/بیمار یا تصمیم گیرنده جایگزین را در اتخاذ تصمیمات در مورد مداخلات پرستاری مشارکت دهد.
  ۳. دانش و تجربه حرفه ای خود را با سایر همکاران در میان گذارد.
  ۴. با تیم درمان ارتباط متقابل مبتنی بر اعتماد برقرار کند.
  ۵. با سایر پرستاران، اساتید و دانشجویان برخورد و رفتاری توأم با احترام داشته باشد.
  ۶. در صورت بروز هرگونه تعارض منافع در هنگام مراقبت از مددجو/بیمار، با اولویت حفظ حقوق مددجو/بیمار، آن را با همکاران ارشد و مسوولین خود مطرح و چاره جویی کند.
  ۷. با سطوح مختلف حرفه ای، از جمله سرپرستار، سرپرستار ناظر، مدیر پرستاری و روسای بخش، ارتباط حرفه ای توأم با احترام متقابل برقرار کند.
  ۸. در صورت مواجهه با هر نوع چالش اخلاقی برای تصمیم گیری با کمیته اخلاق بیمارستان مشورت کند.
مدیر پرستاری باید:
  ۹. در تمامی ابعاد حرفه ای برای سایر پرستاران به عنوان الگو عمل کند.
  ۱۰. حداکثر تلاش خود را در جهت کسب اطمینان از انتقال اطلاعات لازم قانونی و اخلاقی به همکاران پرستار انجام دهد.
  ۱۱. شرایط لازم برای شرکت پرستاران در دوره های آموزش مداوم را فراهم کند.
  ۱۲. به منظور حل معضلات اخلاقی حین مداخلات پرستاری در صورت نیاز از مشورت افراد متخصص در زمینه اخلاق حرفه ای استفاده کند.
  ۱۳. بر اساس سلسله مراتب در راستای منافع مددجو/بیمار همپای دیگر همکاران تلاش کند
  ۱۴. با هدف ارتقای کیفیت خدمات، حداکثر تلاش خود را در جهت حفظ فضای مناسب کاری و افزایش انگیزه حرفه ای پرستاران به انجام رساند.
  ۱۵. در فرایند ارزشیابی و ارتقای حرفه ای پرستاران، ضمن رعایت استانداردهای حرفه ای و اصول اخلاق پرستاری، در مجموعه خود منصفانه عمل کند.
- ۵- پرستار، آموزش و پژوهش
۱۶. مدرس پرستاری باید بیشترین تلاش خود را در جهت آگاه بودن از دانش روز و ارتقاء دانش و عملکرد اخلاقی خود به عمل آورد.
  ۱۷. رابطه استاد و دانشجو در محیط های علمی، آموزشی و تحقیقاتی، باید مبتنی بر شان و اخلاق حرفه ای توأم با احترام باشد.
  ۱۸. مدرس پرستاری باید در راستای ارتقاء دانش و مهارت دانشجویان و ارتقاء عملکرد اخلاقی و حرفه ای آنان تلاش کند.
  ۱۹. در موارد استفاده از بیمار در آموزش دانشجویان، حقوق بیمار و ملاحظات اخلاقی مرتبط، باید به طور دقیق و کامل رعایت شود.
  ۲۰. در صورت عدم همکاری مددجو/بیمار یا خانواده وی در آموزش دانشجو، نباید روند ارائه خدمات به او تحت تاثیر قرار گیرد.
  ۲۱. در راستای ارتقاء خدمات سلامت، کیفیت دوره های آموزشی پرستاران، راهنماها و استانداردهای موجود، باید به طور مستمر مورد بررسی و بازنگری قرار گیرد.

۲۲. در صورت فعالیت در حوزه پژوهش، پرستار باید ضمن گذراندن دوره های آموزشی لازم، از اصول و قواعد پژوهش مطلع و با راهنماهای اخلاق در پژوهش عمومی و اختصاصی کشوری آشنا و به آن ها ملتزم باشد.
۲۳. پرستار نباید از جایگاه حرفه ای خود برای متقاعد کردن مددجو/ بیمار برای شرکت در تحقیق استفاده کند.
۲۴. عدم پذیرش مشارکت در تحقیق از سوی بیمار یا خانواده او نباید روند ارایه مداخلات پرستاری را تحت تاثیر قرار دهد.
۲۵. پرستار بالینی باید برای ارتقای مهارت ها و ظرفیت های بالینی دانشجویان پرستاری و مامایی تلاش کند.